

ST.
OLAV

Julen 1983

Innhold

- 1 Bjørnson og den katolske kirke *Helge Dahl*
- 8 Barnets revolusjon *Ørnulf Ranheimsæter*
- 11 Barnets julemusikk *Liv Greni*
- 12 En helgens vei til hellighet -
Benoit Joseph Labre *Marit Flagestad*
- 16 De nordiske biskoper ved synoden
i Roma - kirken må først søke
forsoning innad *Kjell Arild Pollestad*
- 21 Om å miste, lete og finne tilbake *Unni Klepper Joynt*
- 23 Skapende kvinner
gjennom tidene *Else-Britt Nilsen*

Blikk på tiden: omslagets fjerde side

Ansvarlig redaktør:

Else-Britt Nilsen

Medredaktør: Unni Klepper Joynt

Layout: Hermann Bongard

Medarbeidere:

Liv Greni

Aage Hauken o.p.

Kjell Arild Pollestad o.p.

Gunnel Vallquist

Neste nummer utgis 23. januar

Signerte artikler står for forfatterens egen regning.

Abonnement kr. 130,- pr. år.

Utenfor Skandinavia kr. 150,-.

Annonser 16 dager før utgivelsesdagen.

Bankgiro 6022.20.13073

Postgiro 2 04 64 80.

Redaksjon og ekspedisjon:

Akersveien 14, Oslo 1

Tlf. 20 72 48

OLAV

Peter og Postverket

Å skrive brev er god apostolisk tradisjon, det er nok å nevne den flittige Paulus. men selv en oppfarende og urolig sjel som Peter, så seg tid til å sende brev og hilsener - slik har i hvert fall den tidlige kristne kirke forstått det - ikke så mange brev riktignok og ikke så filosofiske som Paulus' - hvilket «Peter» selv er den første til å medgi. Han taler om «den dype innsikt som er blitt skjenket Paulus». Men «Peter» selv er drevet av den samme troens glød, og samtidig er han så varmt menneskelig, vet at vi trenger å bli minnet om så mangt - både i troslivet og i hverdagslivet. «Dette er nå alt det andre brev jeg skriver til dere for å minne dere om ting dere allerede vet, og hindre deres sunne forstand i å sovne inn.»

Rører det oss ikke på en spesiell måte når teksten er fra et apostelbrev? Ser vi ham ikke for oss, skriveren - eller der han sitter og dikterer til en skrivekyndig - fylt av trang til å dele sitt livs store opplevelse, møtet med Frelseren, med sine medmennsker og samtidig levende opptatt av de samme menneskenes hverdag! Troens eftertanke og kjærlighetens omtanke lyser i disse brev.

Og de fromme innledninger - et vakkert flettverk av ord som bringer tanken hen på en senere tids omhyggelig utpenslede initialer: «Jeg, Jesu Kristi tjener og apostel, hilser dem som ved vår Guds og frelsers Jesu Kristi rettferdiggjørende verk har fått del med oss i den samme kostelige tro: Nåde og fred være med dere i fullt mål, gjennom erkjennelsen i vår Herre». Ordene klinger igjen i våre norske middelalderbrev og diplomer. Før man kommer til saken - det kan være en kirkelig eller høyst verdslig sak - sender man leseren «Guds og sine hilsener» . . .

Apostlenes brev havnet ikke i en papirkurv slik meget av den post gjør som i disse førjulstider bølger inn i våre postkasser: reklame for så mange slags unyttige bruksgjenstander, «tiggerbrev» for de mange gode formål, julekortenes farverike, men ofte nokså intetsigende hær og julebrevenes svinnende rekker med duft av oppsamlet dårlig samvittighet.

Og Postverkets lille trykksak - den er ikke kommet ennå, men kommer nok i år også - med det dobbelte budskap: «send juleposten i tide» og «skriv kort, spar penger». Det siste står riktignok ikke i klarskrift, men det sies indirekte: «Man kommer nemlig billigst fra det når man begrenser sin hilsen til 5 ord. Og hva kan ikke 5 små ord formidle i disse travle tider. «God jul og godt nytt år» - se, alt det kan man ønske sin neste! Man kan til og med bytte ut «god»

med det mer evangelisk klingende «gledelig» for samme pris! Men ytterligere skrivevirksomhet straffes med høyere porto. Man aner en sammensvergelse med skattevesenet . . .

Likevel tenner vi vårt adventslys, følger Postverkets oppfordring nr. 1 og begynner i god tid, men overser oppfordring nr. 2 og holder oss i stedet til apostlenes eksempel: Vi våger oss utover formlene og skriver brev.

Og det er da - mens vi sitter og strever med å formidle noe av oss selv og vårt eget til en aldrende tante, en venn i det fjerne, et menneske vi skylder en hilsen - og har så gjort i lengre tid - at vi gjør den store oppdagelsen. Hvilken? Jo, den at Postverket selvsagt har rett. Denne lille offentlige sak utsendt av postale og publikumsvennlige hensyn, sluppet ned i postkassen av en intetnende postmann formidler innsikt og visdom langt utover sine intensjoner: nemlig den innsikt at eftertanke og omtanke koster mer.

Likevel - la oss følge de brevskrivende apostlers eksempel, trosse kort-siktige lønnsomhets hensyn og heller koste på oss litt eftertanke og omtanke i denne adventstid.

Helge Dahl

BJØRNSON

2

OG DEN KATOLSKE KIRKE

Bjørnsons forhold til kristendommen er et terpet tema innen Bjørnsonforskningen. Særlig har hans forhold til grundtvigianismen, til den pietistiske arv og hans såkalte religiøse krise i 1880-årene påkalt manges oppmerksomhet.

Mindre kjent og påaktet er Bjørnsons forhold til den katolske kirke. Denne framstillingen er et forsøk på å belyse emnet uten at jeg vil våge meg på å trekke vidløftige konklusjoner.

Per Amdams «Bjørnson og kristendommen I» (1969) er det grundigste arbeid vi har om emnet, og derfra har jeg da også hentet en del viktige opplysninger ved siden av erindringslitteratur og brevsamlingen mellom Bjørnson og Krogh-Tonning.

Religiøse opplevelser i Roma

På Bjørnsons tid opplevde mange kunstnere sin ankomst til Roma som en kunstnerisk fødselsdag. Særlig for dem som hørte hjemme i et annet miljø, ble inntrykkene sterke, og for både Bjørnson og Ibsen utgjorde deres Roma-opphold et viktig kapittel i deres liv. Møtet med kunstverkene fra antikken åpnet for større klarhet. Kristendommen tok dualismens problem opp og kom i spenningsforhold til antikkens livssyn. Og denne spenningen mellom det klassiske og kristendommen kom til å oppta Bjørnson. Den protestantiske kristendom han hadde lært å kjenne, representerte et mye mer asketisk syn på kampen mellom kjød og ånd enn den

katolske oppfatning. Han opplevde denne spenningen da han møtte antikken, renessansen og klassisismen. Hans fulle hengivelse til sorgløs skjønnhetsglede var hemmet av hans kristenarv, hevder Per Amdam. Likevel var det å nå fram til «klassisk» klarhet og likevekt et livsbehov hos Bjørnson, sprunget ut av spenningen i hans eget sinn.

Straks etter sin ankomst til verdensbyen tok Bjørnson fatt på å studere kunsthistorie, og han riktig beflitter seg på kunststudier. Petersplassen og Peterskirken ble utgangspunktet for hans nye syn på hvordan den kunst skulle være som kunne «ta en i favn» og gi ens sinn fred og løftelse. Men allerede året før, i 1860, hadde Bjørnson en overveldende og intens skjønnhetsåpenbaring

ved synet av Milanodomen. Han reiste seg i vognen og «skrek» av glede over et kunstverk som var som «et snehvit halleluja». Kirken hadde en nærmest grensesprengende virkning på ham. Og nettopp Bjørnsons jublende møte med Milanodomen finner biskop Berggrav typisk for sinnet: møte med den kunst som åpner for perspektiv ut over selvet. Nå skriver Bjørnson begeistret hjem og forteller om kirkelige og religiøse opplevelser. Han er betatt av de praktfulle katolske kirkene under de store festgudstjenestene, orgelmusikken, korsangen, i de hele fargerikdommen og de strålende ornater i prosesjonene. Ved siden av den rent estetiske opplevelsen får han høre en forkynnelse som gir følelsen av harmoni mellom

hans eget jeg og kristendommen. Han skriver til Karoline: «Nonnesangen i den tæt her ved liggende Kirke er noget af det, som drager mig i Rom, thi endnu har jeg ikke været der uden at gaa bedre hjem. Indenfor et Gitter i den praktfulle Kirke og som i et Hav af Lys, svæver de hvidklædte Væsener, adelige unge Frøkener, som opdrages her, og deres fuldtonige ora pro nobis... Jeg har Slægtskab hid». I fellesskap med de troende kan Bjørnson kjenne en sterk oppløftelse - uten «religionstvil i min sjæl». Igjen er det opplevelsen av Peterskirken: «... tanken paa de millioner jorden over, som i dag saa dette tempel, stemte mit sind, løftet mig med indi et menneskesamfund, en aandsvilje, en høitid, som aldrig før eller siden i mit liv».

Men fra disse første katolske sympatier, og etterat frontlinjene under Italias frigjøringskamp ble klarere, og det kom budskap om Venstres framgang hjemme i Norge, opptrer Bjørnson vinteren 1861 som begeistret lutheraner, og ser den tyske reformator som en «Hovedrepresentant» for den type fornyere som dikteren selv hadde dramatisert i kong Sverre. Han kommer med kri-

Inge Lønning om Grundtvig
Gullstrengen er det ikke mange salmediktere forunt å røre ved. Både i salmebokskiftetider og ellers får vi avfinne oss med at det er mindre edle metaller i harpene. Desto viktigere er det å gi akt på unntakene og ta seg tid til å lytte til tonene fra gullstrengen.

UNNTAKET blant Nordens salmediktere er og blir Nikolai Severin Grundtvig. Om alle de andre sider ved hans mangfol-

dige livsinnsats hadde vært glemt - en mulighet som knapt nok lar seg tenke ved tohundreårsminnet for hans fødsel - salmene hans vil aldri gå av bruk så lenge menneskene feirer kristen gudstjeneste i de nordiske land. Uten dem hadde de ligget vesentlig lavere, hvelvene i kirken, det gamle hus i vårt hjørne av kristenheten.

KIRKE OG KULTUR

Bjørnstjerne Bjørnson i Bergen 1859. Utsnitt av en litografi etter et fotografi. Bjørnson var kommet til Bergen for å overta ledelsen av Ole Bulls Det Norske Theater i november 1857, og ble der til utgangen av 1859. Seksti år senere, i mai 1917, ble Gustav Vigelands statue av Bjørnson avduket utenfor Den Nationale Scene.

tiske kommentarer mot den katolske kirke, men han går gjerne i Romas kirker for å høre vakker kirkemusikk, men umiddelbart deretter i en protestantisk. Bjørnson var sammen med H.C. Andersen i Roma og de opplevde kirkebesøk sammen. Forsynstroen med Guds personlige omsorg hadde de felles.

Inntrykk fra den katolske kirke

Fra sin første tid i Roma følte Bjørnson seg umiddelbart tiltrukket av Michel Angelos kunst - en profet fra «renais-sancens, reformationens, fornyelsens, omvæltningens tid». Michel Angelo er ikke «Katholik», skriver Bjørnson, men har «en egen Religion». I den «Yderste Dom» så han en bitter kunstner som holdt oppgjør med verden. Når Michel Angelos bilder i Det sixtinske kapell ble et høydepunkt i Bjørnsons Roma-opplevelser, skyldes det nok at han her gjenfant sin egen stilling mellom kristendom og det klassiske, «hans slektskap både med kristen, himmelstrebende uro og klassisk søken etter harmoni og klarhet» (Per Amdam).

Etter sin hjemkomst holdt Bjørnson foredrag om Det sixtinske kapell. Roma-opphol-

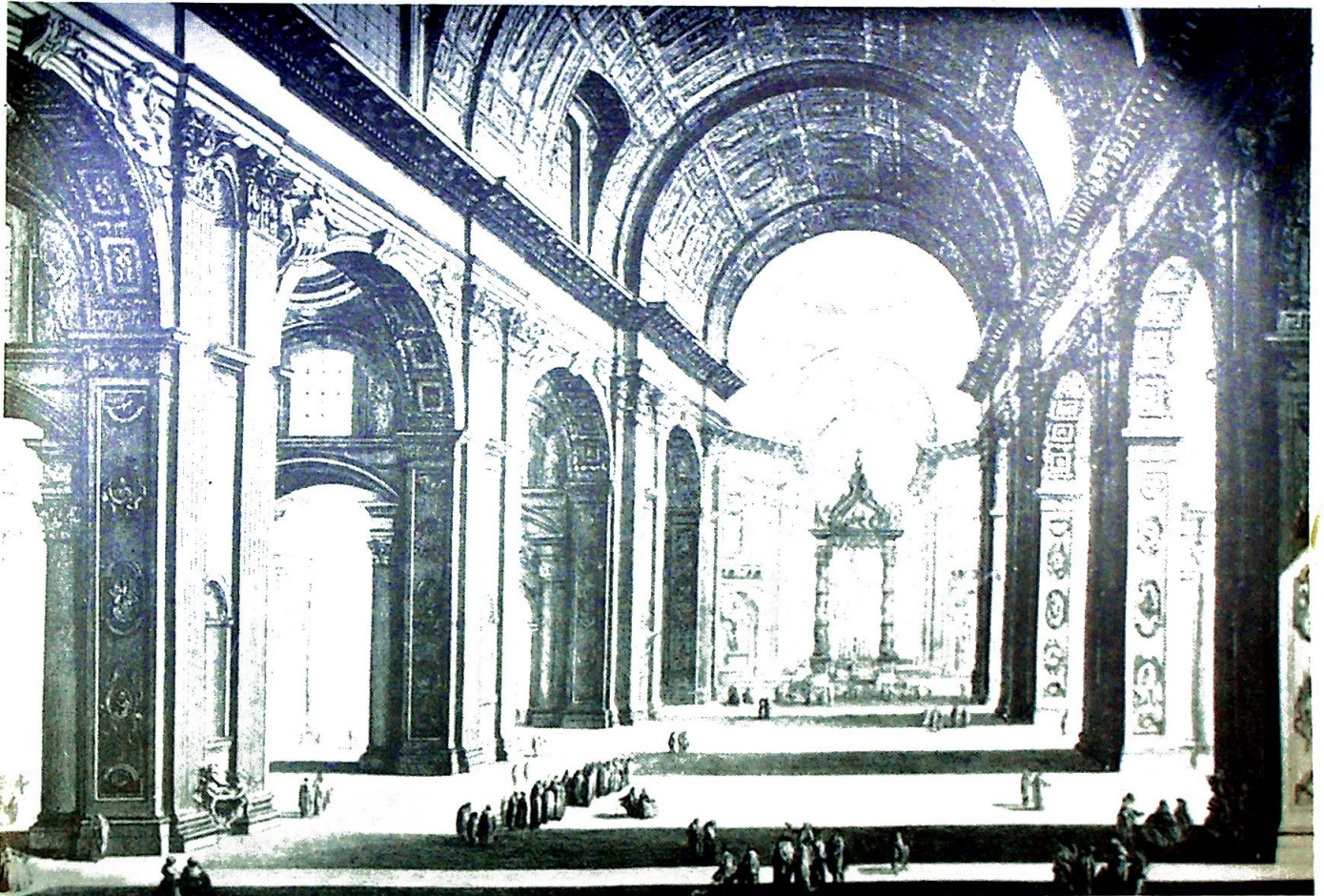
Solidaritet mellom tyske og nordiske katolikker

(KNA) På generalforsamlingen i Bonifatiuswerk, Hildesheim i Vest-Tyskland, ble det opplyst at denne organisasjonen (som støtter de katolske kirker i Nord-Europa, bl.a. i Norge) har ydet over 180 millioner D.M. i løpet av de siste tre år (ca. 500 millioner norske kroner).

Kulturminister Lars Roar Langset var til stede ved generalforsamlingen. I en tale sa han bl.a. at det Bonifatiuswerk utfører, er et tegn på solidaritet mellom de tyske katolikker og deres trosfeller i Norden. Forsoning og ekte brorskap er kommet i stedet for det fiendskap som hersket for 40 år siden.

Under omtalen av situasjonen for den ka-

tolske kirke i Nord-Europa pekte Langset på det inntrykk de skandinaviske folk via massedia har fått av pave Johannes Paul II. Gjennom paven er folkene i Norden blitt klar over at den katolske kirke ikke er en liten underlig sekt, men et verdensomspennende fellesskap, sa Langset.

«San Pietro in Vaticano» - efter et stikk fra 1700-tallet av Giovanni Battista Piranesi. Dette kristenhetens største kirkebygg - reist over apostelen Peters grav - er et verk av arkitektene Michelangelo (1475 - 1564), Maderna (1556 - 1629) og Bernini (1589 - 1680).

det hadde satt sterke spor. Under et besøk i Oppdal mange år senere fremstilte han jesuitene som eksempler på toleranse. Til Christopher Bruun ytret han i 1908 at han i Peterskirken følte «en stille magt som gjør sig gjeldende». I den store fredstalen dikteren holdt i 1893 ble en katolsk pater nevnt som inspirator og forbilde.

Om Bjørnsons inntrykk fra den katolske kirkes skjønnhet skriver Nulle Finsen i sin bok «Fra Bjørnsons hjem» (1917). Hun refererer til hvordan Bjørnson kunne fortelle gausdølene om det «Skjønnhedsindtrykk han i sin Ungdom havde indsuget af Pavemessens Pragt og betagende Magt over Sjælene...» Antagelig dreier det seg om Bjørnsons foredrag om

Evangelisk freds-marsj i Tyskland

Genève (NØP/EPS) 37 kvinner og et lite barn fra Den evangeliske kirken i Baden i Vest-Tyskland overleverte nylig et brev med

6

et pavebesøk i jesuitterkirken Gesu i Roma - et foredrag han ofte holdt. Her markerte Bjørnson den sterke kontrasten mellom religionsutøvelse hjemme og «ute i Verden». Her oppe var det som den lange mørketid hadde gjort religionen tyngende - «divsfiendsk». En tung luft rådet i de protestantiske kirkene. Annerledes var det med den katolske kirke: «Deres slanke, lette Piller stræbte opover, høynet Tanken og Sinnet. Lyse, solrike, gjæstfri, som livet der bølget der utenfor - var de». Her hjemme gikk man med en lutende gange mens man i de «katholske Lande gik ind i Guds Hus som til et lyst gjæstfrit Hjem, til en mild, kjærlig Gud der hadde skapt det skjønneste for at fryde Menneskene - gjøre dem gode og glade». For Bjørnson var dette «den lyse Kristendoms sunne Livsglæde, den der i sig bar Spiren til det Godes Sejr».

Fra Bjørnsons diktning

Det er ikke vanskelig å finne nedslagsfelt i Bjørnsons diktning fra hans første tid i Roma - det er nok å nevne *Monte Pincio* og *Fordum og Nu*. Mariasymbolet er tydelig i den lille fortellingen *Ørneredet* med en navnløs kvinne som symbol-

mer enn 45.000 underskrifter til den amerikanske og den sovjetiske ambassade i Genève. Brevet inneholdt et krav om å stoppe atomvåpen-kapprustningen. Det tok kvinnene tre uker å gå fra Baden til Genève, og på stoppestedene langs veien ble det holdt gudstjenester om kveldene.

bærer. Den navnløse blir kjærlighetens Madonna som elsker i kraft av sitt vesen og har størst kjærlighet til den fortapte. Gjennom de elskende kvinnene og mødrene i bondefortellingene ser Per Amdam nordiske utstrålinger av tro og stedfortredende, guddommelig kjærlighet.

Andre eksempler kan trekkes fram, her skal bare nevnes at det eksisterer et utrykt manuskript om «Francesco d'Assisi». Nok et manuskript - «Den katolske Kirke under Pius den tiende» - stammer i følge Amdam fra 1907 og bærer i seg en oppfordring til Morgenbladet om å ta inn en artikkel om katolske reformasjonstanker.

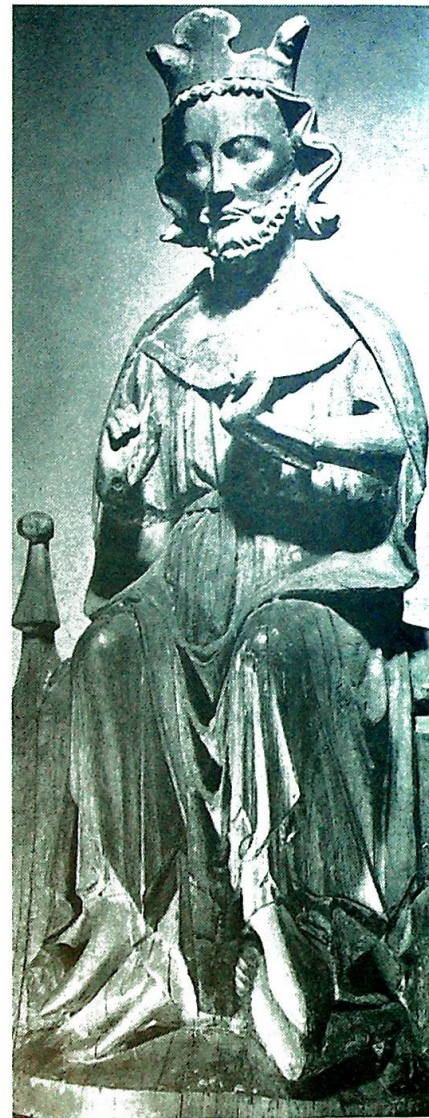
Olsokfestene

Bjørnsons interesse for den katolske helgentanke er trolig godt kjent. Mens han i sin Stiklestadtale i 1882 hadde satt helgenkongen til side, la han all sin energi inn i talen for Hellig Olav i 1897. I den anledningen henvender han seg til sin venn Dr. teol. Krogh-Tonning som hadde vist klare katolske sympatier, og som kjent senere konverterte. «De har kanskje set, at Olavsdagen kommer op igjen derved at man har fornægtet den, akkurat som i sin

Flertallet i Frankrike er katolikker

Over 82 prosent av Frankrikes innbyggere regner seg som katolikker, derav 35 prosent praktiserende, fremgår det av en rundspørning foretatt av «Le Matin». 67 prosent går inn for gifte prester, 58 prosent for ordinasjon av kvinner.

KATOLSK ORIENTERING

Hellig Olav fra Tanum Kirke i Vestfold - et vakkert vitnesbyrd om den rike blomstring i norsk skulptur henimot 1300. Statuen står nå i Universitetets Oldsaksamlinger i Oslo.

Protestant protest

Bare noen dager etter de franske katolske biskopers sterke støtteerklæring om at atomvåpen må være et legitimt forsvarsmiddel, tok de franske protestanter skarpt avstand fra denne holdningen. Ingen form for krig kan legitimeres, het det i erklæringen fra den franske protestantiske kirke som teller ca. 1 million medlemmer.

AFTENPOSTEN

«Paraplyavtale» mellom Norsk Misjonsråd og NORAD

Styret i NORAD (Direktoratet for utviklingshjelp) har gått inn for en paraplyavtale mellom Norsk Misjonsråds Bistandsnemnd og NORAD. Avtalen omfatter 181 millioner kroner i perioden 1984-86. Norsk

Misjonsråd er en paraplyorganisasjon for 24 norske misjonsorganisasjoner. Av disse arbeider 13 i utviklingsland med støtte fra NORAD.

7

tid 17. mai. Vort folk er nu engang ikke annerledes». Han sier videre i sitt brev til Krogh-Tonning at Olavsdagen må bli en kirkedag «så kirken på den dag må tale historie og binde os til forfædrene». Bjørnson åpnet sin tale med disse ord: «Kong Olav Haraldsson og Olav den Hellige er ikke den samme». Denne helgenkongen ville «bygge den retfærdige Guds Trone over dette Folk». Bjørnson dveler også ved martyrdøden og dens betydning. Direkte personlig blir martyrmotivet uttrykt i et brev til Vilhelm Sommerfelt i 1894 der Bjørnson forteller at han alltid har beundret martyren Savonarola, og at han som gutt ønsket å bli martyr. Det synes nå som om Olavsfeiringen har fått et stadig sterkere grep i vårt folks bevissthet, og at Bjørnson her har lykket.

Bjørnson og Krogh-Tonning

Nå var ikke Bjørnsons prokatolske holdning omkring århundreskiftet en tilfeldig stemningsbølge. Den var vel forbedret gjennom dikterens mange foredrag om sitt Roma-opphold. Derfor er det ikke uventet at Bjørnson ble Krogh-Tonnings gode støtte da han viste sin sympati for

moderkirken. De mange brev til Bjørnson forteller klart og tydelig hva han nå betydde. Det hadde gjort inntrykk på ham, skriver Bjørnson til sin venn at han hadde møtt «fromme katolske kristne» som tok ham med i sine bønner og «talte om os med sine præster «fordi vi var så gode»». Han gir også en konfesjonell karakteristikk av den katolske kirke slik han ser den: «Den beholder alle de gamle dogmer..., men at den i praksis alene holder sig til gudsforholdet, fæstet til flittig bruk av kirken, og da især av skriftemaalet». Men sakramentene hadde Bjørnson ingen forståelse for. Han hadde lest Krogh-Tonnings forsoningslære og det Bjørnson opplevde var dette: «At De stod for mig og gjorde kunster med rykende blod og diverse andre offerformaliteter». Men da Krogh-Tonning hadde konvertert, skriver Bjørnson til ham: «Kanskje har De Deres beste Tid tilbake! De vil, om De blir katolik, træffe større sinnelag, menneskeligere kolleger. Navnlig den høiere klerus, derav jeg har truffet mange, har glædet mig ved deres viden og forståelse». Det samme kunne Bjørnson ikke si om prestene i den norske lut-

herske kirke. Han hadde mangt et ubehagelig bask med biskop Heuch under åndsdebatten i 1870-80 årene. Da Krogh-Tonning ga ut sine «Erindringer» i 1906, sendte han Bjørnson disse ord: «Mine «Erindringer» tillader jeg mig at sende Dem med hjertelig Tak, Høyagtelse og Hengivenhed».

Uten tvil har Bjørnson gjennomgående følt stor sympati for den katolske kirke. Herfra møtte han aldri forkjetrelsen, her fant han ekte trosglede og toleranse.

Den norske kirkes biskoper om Luther

Når vi i høst minnes 500-årsdagen for Luthers fødsel, skjer det i bevisstheten om at han ved sin reformatoriske gjerning tilhører hele kristenheten. SELV m Luthers verk førte til splittelse i kirken, var det ikke splittelsen han søkte. Han søkte i virkeligheten en troens enhet på kirkens gamle grunn.

Den gang var ikke tiden moden for en slik enhet. Idag ser vi at teologer g kirkeledere i andre kirkesamfunn i stigende grad erkjenner den økumeniske betydning av Luthers verk. Hans innsikt i Guds ord og hans teologiske grunntanker blir møtt med stadig større forståelse. Vi kan derfor legge frimodighet i bønner om at Gud vil forene den adspredte kristenhet og gjøre den til ett i Kristus.

KIRKE-AKTUELT

Ørnulf Ranheimsæter

Barnets revolusjon

Det er vel bare vanen som hindrer oss fra å bli tilbørlig forskrekket over den galskap som hjemsøker menneskene innunder jul... Til signalet fra en blikktrompet har en sammensvergelse av unger sprengt barnekamre og lekegrinder der vi holder oss dem fra livet til daglig, og de har myldret ut alle vegne og skapt de gamles by om efter eget hjerte mens vaktene sov...

I nattens løp er tinnsoldater marsjert frem fra uuttømmelige forlegninger for å ta klosser og hus i beskyttelse, og som alltid der krigsmenn ferdes, myldrer det av dukker med øyne vidåpne av liflig skrekk. Langt innover i de voksnes land sporer vi den nye tingenes orden... Ja, om det så er i bankene, disse tidens templer hvor vår røst klinger dempet og våre føtter trer stille på velstand, selv der hilses vi av pyntede trær og blide ønsker i rødt og grønt. Og over disk og gulv tumler de seg, små kinnrøde gnomer, i et overgivent frikvarter. Det er som om den barne-republikk hvis gjerninger spores alle vegne, også har ydet nissens landflyktige flokk et kortvarig amnesti...

Så kan selv en hjertetørr sjel stå der i vinduslyset og kjenne nyvakt ømhet og lykke overraske ham fra hemmelige bakhold i sinnet, og det er som om døren til et avlåst værelse blir åpnet, og varmen og skjæret fra en glemte barndom står oss i ansiktet når vi noen dager efter løfter lokket av julepyntesken og henter ting på ting opp av det raslende papiret... Der blinker efter atter et år stjernen, den som av forsiktighets-hensyn legges

øverst. Der rasler lysklypene i sin gamle fete eske. Der ligger i en sky av glimmer den utstansede kjerub av metall som for sekstiende gang skal ta plass på en av de strittende grener rett under stjernen.

Selve tingenes skjørhet maner hånden til varsomhet og gir oss fornemmelsen av at disse glørete sakene var dyrere enn vi visste. Vi lærte jo snart nok å skjelne mellom falskt og ekte. Det er ikke gull alt som glimrer, ble summen av vår senere visdom, og noe er det jo dessverre i det. Men ett lot vi efter oss i barneværelset, den freidige gleden ved den primitive og enkle kvalitet, gløden i et glanspapir, det blinkende liv i et stykke glimmer, og den er det vi gjenfinner i denne korte time da treet pyntes. Med overbærende forakt så vi på villmannen som byttet bort unevnelige skatter for en skinnende blikkboks, men når vi står der og vender stjernen i vinterlyset eller stirrer inn i en av de purpurfarvede glasskuler og finner oss selv svømmende omkring derinne som svulne dypvannsfisk i et akvarium av rødgylnne reflekser, da er vi ikke langt fra å forstå ham...

Ett har alle julens symboler til felles. Dette at de *forminsker*

tingene, dette at de bringer fjerne og veldige virkeligheter ned på et fattbart og intimt plan... Ser vi til, er julestasen jo ikke annet enn veldige, kosmiske ting gjort smått og uskyldig som leketøy. Filosofene må så gjerne deklamere om stjernenes truende kulde. Vi klipper dem av gullpapir og henger dem på vårt tre. Verden ligger endeløs og veiløs under sneen. Vi lager et landskap av vatt og granbar, planter et hus av papp midt i, og lar hjemlig lys gløde i alle ruter. Nu er tiden da menneskene av en eller annen grunn får mot til å avse fra universenes skremmende storhet, og betrakter dem som det varme og gjestfrie hus under et tak av stjerner...

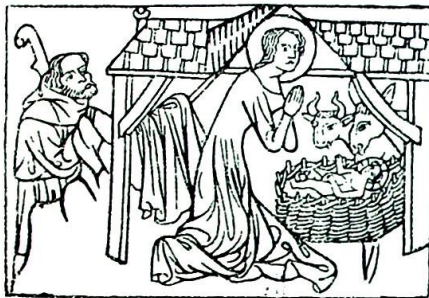
Julesymbolenes og julestemningens mystikk er hva jeg vil kalle en mystikk bunnende i en forskyvning av størrelsesforhold. Den handler om stjerner små nok til å henges på trær, og om fluesopp store nok til å tjene som hus for nisser, og om en verden liten nok til å fremstilles som dekorasjon på et bord. Med suverén myndighet snur julens ånd opp ned på alle ting, og vi finner oss i det, og med glede, for vi befinner oss i barnets inter-regnum.

Danuta Walesa i Oslo
Domkirke 11. desember

Lech Walesas hustru, Danuta Walesa, som kommer til Norge for å ta imot Nobel-prisen på sin manns vegne, vil være tilstede ved en økumenisk gudstjeneste i Oslo Domkirke den 11. desember kl. 19.30.

10

Men er så dette tross alt bare poesi basert på minner og minners minner? Er hele julehøytiden bare en fest da en forkalket slekt koketterer med sin barndom - er kjernen i alt dette bare drømmer uten substans? Det er mangt som tyder på det... - Selv som lek har nok denne fest sin store skjønnhet, og ved sin appell til barnligheten og opprinneligheten er den vår vinterlige injeksjon mot sjelelig uttørring og forherdning. Men en kurv julepynt er tross alt intet annet enn en hop løs og usammenhengende stas der hvor treet, det som forener alt sammen, mangler. Julefeiringen var i moderne tid snart dødd ut i rangel og tøv. Barnets revolusjon var snart blitt en barnaktighetens skinnfektning, om ikke det stadig i denne verden fantes en stamme som holder den sunn. Etterat det siste voksne menneske har distansert julenissen, lever der enda en flokk som halsstarrig blir ved med å tro på det utrolige, men sanne eventyr som heter et evangelium, og enda står det plantet et himmeltre i denne verden, hvor alle de gaver og all den prakt mennesker kan uttenke, får grener å henges på og en helhet å binde til.

*Kristi fødsel
eller et tresnitt av en ukjent tysk kunstner
(beg. av 1500-tallet).*

For den levende kristenhet er derfor verden julenatten ikke bare i drømme, men i reell mening et hus, - for et barn er trådt frem til rommenes terskel og har gjort all verden til sin bolig. Mennesket levde i sitt jeks nedsnedde og innefrosne hytte. Nu fører skritt gjennom ødet og rummene lyser av en hemmelighetsfull nattverd, for som i en gammel julefortelling er en Gjest kommet oss til unnsætning gjennom sneen med næring og sødme. Fra da av og til alle tider vil et lysende hus i ødemarken og fottrinn gjennom sne, som logisk nok er blitt yndlingsmotivet på alle julekort, bli julens store symbol...

I julen feirer menneskene under tusen symboler på barnlighet, sin nye fødsel, sitt nye barnekår... Her er da bak-

grunnen for den barnets revolusjon vi ante sporene efter alle steder i julens gater og som kommer til kjenne i festens symbolikk. Ja, rett besett kan vi nu si at revoltens hovedkvarter er å finne i stallen, for der ligger på krybbe-strået Han som efter Marias ord i Magnificat «spredde dem som huser hovmodstanker i sitt hjerte. - De mektige støtte han fra høysetet og løftet opp de ringe» - barnet som er den frykteligste dom og den mildeste kjærlighet i samme person.

I tusener på tusener av kirker i den kristne verden stilles julekrybbene frem, og i alle jordens land står menneskene overfor denne Gud som er så reell, så helt ut kjøtt av vårt kjøtt at han endog har ydmyket seg dit ned at han kan bli en dukke i juleliturgiens marionett-teater. Voksne av alle aldre strømmer til og bøyer sine knær som er stive og knirkende av hovmod foran et dukkehus med en far, en mot og et Barn av voks.

Utdrag fra «Om tro og vantrø».

Liv Greni:

Slitesterk julemusikk

«Min beste medisin mot stress er en grammofonplate med gregoriansk sang.» - Replikken kom fra en ikke-katolikk, uten spesielle liturgiske eller musikalske interesser. Vi er mange, - og vi blir visst stadig flere - som deler hans oppfatning. Ubundet av alle taktskjemaer er det som om disse melodiene svever vektløse omkring i kirkerommet. Uten flerstemmighet og uten akkompagnement av noe instrument kan man komme i skade for å oppfatte disse melodiene som en enkel, «primitiv» musikktype. Hvor rike, ja kompliserte disse melodiene i virkeligheten er, - med alle sine fine nyanser, - det vet enhver som har prøvd å synge dem!

«Veni Domine» (Kom, Herre!) er tittelen på en plate sunget inn av cisterciensermunker ved abbediet Timadeuc (Bretagne). Jeg har lyttet til denne platen igjen og igjen, og kommer fortsatt til å gjøre det. Mon det finnes mer slitesterke melodier enn de gregorianske? Platen inneholder sanger for advent og jul. Her hører man hverken om det grønne, glitrende tre eller om å være så glad hver julekveld, - eller hva det nå måtte dreie seg om i tilsvarende kjente og kjære julesanger i cisterciensernes hjemland. Det handler overhodet ikke om vår vanlige, ofte nokså utvendige, julefeiring. Derimot om julens faktiske innhold: inkarnasjo-

nen, mysteriet. Forsåvidt er platens innhold ganske tidløst. Men det dreier seg altså om bibeltekster som kirken har sunget ved advent- og juletider gjennom noen hundre år.

Dette er sanger som gir ro i sinnet. Kanskje kan man kalle sangstilen komplemplativ, innadventt, - sanggleden er like fullt merkbar. Men den eksploderer aldri: en viss tilbakeholdenhet er et særmerke ved gregoriansk sang. Resultatet blir ofte så inderlig vakkert!

Enkelte antifoner og et par hymner blir akkompagnert på orgel, det skjer så enkelt og varsomt at selv de mest stilbevisste neppe vil føle det som noe stilbrudd. For alle oss som ikke er vokst opp (dessverre!) med denne rike sangtradisjonen, for oss tror jeg orgelklangen kan bidra til å gjøre det hele mer hjemlig.

Platen avsluttes med «Salve Regina», alle klostres kveldsang. Mon den kan synges enklere og renere enn av cisterciensermunkene i Timadeuc?

Veni Domine

Choeur des moines de
l'abbaye de Timadeuc
SM 30.727.

Benoit Joseph Labre

*Det er i år 200 år siden
Benoit Labre døde.
Han ble født i Amette
i Nord-Frankrike i 1748.
Han ville bli munk,
men gang på gang måtte
han forlate klosteret
etter kort tid.
Fra han var 22 år,
flakket han rundt
fra land til land og
besøkte valfartssteder.
Bare 35 år gammel
døde han i Roma i 1783.*

Det er ofte underlige veier som fører til hellighet. Veier som gir vitnesbyrd om at Guds tanker er forskjellige fra denne verdens klokskap. Når et menneskes sjel blir helt grepet av Gud, går gjerne veien langs uventede og kronglete stier. Man må ofte tåle «hån fra de rike og spott fra de stolte», bli foraktet og kritisert og ledd av. Et slikt menneske var Benoit Labre.

Han vokste opp i en gudfryktig familie. Foreldrene hadde et gårdsbruk og lærte ham å arbeide med jorden, men først og fremst å holde seg til Gud. Tidlig vokste det frem i ham et brennende

ønske om å få tjene Gud fullt og helt. Tre onkler var prester, og foreldrene innstilte seg på at Benoit ville gå samme vei. Riktignok var han den eldste sønnen på en gård, men det var mange yngre barn som kunne bli gårdbrukere.

Allerede som tolvåring fikk han reise til sin onkel Francois-Joseph som var sogneprest i Erin og tilbragte der seks viktige år. Onkelen hadde et rikholdig bibliotek, Benoit hadde stor glede av å lese, og fordypet seg i helgenbiografier og åndelig litteratur. Denne lesning modnet ham, fikk ham til å søke ensomhet og leve i kontemplasjon, og han tilbragte timer ad gangen i bønn foran sakramentet. Da han var 16 år, begynte onkelen en dag å snakke om at han burde bruke mer av sin tid til profane studier med tanke på sin fremtidige prestegjerning. Da betrodde han onkelen at han ikke tenkte å bli prest. Hans kall var å bli munk. Han ville bli trappist.

Foreldrene var sterkt imot disse planene, og onkelen låste biblioteket med den åndelige litteratur. Benoit gikk inn for sine studier, men gav ikke opp håpet om å bli munk og fort-

Eksempel til etterfølgelse?

Sacramento (NØP/KIPA) I bestrebelsene etter en enklere livsstil har biskopen av Sacramento, California, solgt bispe-residensen og de eiendommer som hørte til for over en million dollar. Pengene skal brukes til framtidige byggeprosjekt innen bispedømmet. Biskop Francis Quinn bor nå i et lite hus i nærheten av sin katedral. Han er bare én av en rekke biskoper som har gjort det samme for å kunne leve under enklere forhold.

Å dele med andre

Omkring 8000 ungdommer var i september i år samlet i Wien til en ungdomsmesse i Stefans-omen. Messen som ble ledet av bl.a. Paris-kardinalen erkebiskop Lustiger, hadde som motto: «Å dele med andre.» Ved slutten av gudstjenesten ble kardinalen plutselig grepet av en inspirasjon og oppfordret de unge til en ukens faste og bønn under kommende adventstid: «for å drive hat og maktbegjær ut av menneskenes hjerter.» Forslaget ble mottatt med stormende applaus.

SIGNUM

13

satte å søke ensomhet og leve i kontemplanjon.

To år senere kom det en pestepidemi til Erin. Onkelen tok seg av de syke, ble selv smittet og døde. Benoit sørget dypt over ham. Foreldrene ville fortsatt ikke at Benoit skulle bli munk, og han var dessuten for ung, bare 18 år. De sendte ham til en annen onkel til fortsatt undervisning.

Denne onkelen levde i fattigdom og gav bort alt han selv kunne unnvære til de fattige. Dette gjorde inntrykk på Benoit. Onkelen la merke til hans trang til ensomhet og taushet og møtte ham med forståelse da de snakket sammen om kontemplanjon og Benoits ønske om å bli munk. Han foreslo at han skulle bli karteuser, da deres regel var mindre streng enn trappistenes, og mente dette ville være lettere å akseptere for foreldrene. Med onkelens støtte fikk Benoit deres tillatelse til å søke opptagelse i et karteuserkloster i nærheten.

Stillheten og freden i klostret fylte ham med glede ved ankomsten. Men denne kommuniteten kunne på det tidspunkt ikke ta imot noviser. Han oppsøkte et annet karteuserkloster, men der fikk han

høre at han var noe ung, ikke hadde nok utdanning og måtte trenes i sang. Han drog hjem, fortsatte sine studier og lærte seg å synge bedre. Han vendte tilbake etter noen måneder, ble opptatt som novise, men noen uker senere var han igjen hjemme hos sine foreldre. Hans foresatte i klostret mente at han var for svak helsemessig, og at han led av angst og uro. Benoit tok det rolig at han ble sendt bort fra karteuserklostret, for det var egentlig trappist han hadde ønsket å bli. Neste skritt var derfor å forsøke i et trappistkloster.

Han valgte selve la Grande Trappe i Soligny. Det var gjennom lesning om livet der han var blitt grepet av ønsket om å bli munk. Men la Grande Trappe tok ikke imot noviser under 24 år. Etter denne nye skuffelsen gjennomgikk Benoit en samvittighetskrise. Biskopen ble rådspurt, han anbefalte å forsøke igjen hos karteuserne slik Benoits foreldre ønsket. Nå var Benoit blitt 21 år.

Da han igjen drog avsted til karteuserklostret, tok han for siste gang avskjed med sine foreldre og sitt hjem. Det ble et nytt mislykket forsøk hos karteuserne. Igjen la han veien til

la Grande Trappe, hvor han ble avvist som før. Men 80 mil borte var et annet trappistkloster og her ble han mottatt som novise. Endelig så det ut til at han hadde funnet sin rette plass. Han var lykkelig som aldri før. Men bare for noen måneder. Den tidligere indre uro vendte tilbake, det ble den rene storm i hans indre. Skrupler og tvil paralyserte ham, og han følte seg så uverdigg at han ikke våget å motta kommunionen. Hans foresatte sendte ham til klosterhospitalet og fant at man ikke kunne la ham fortsette sitt novisiat.

Hva skulle han nå gjøre, denne unge mannen som bare ønsket å leve et kontemplantivt liv, men som ikke kunne leve i kloster uten å bli urolig og syk? Sommeren 1770, 22 år gammel, befant han seg i en situasjon som må ha virket både forvirrende og deprimeerende. I et brev til sine foreldre - det siste han skrev til dem - forteller Benoit at han er på vei til Rom. Underveis besøker han hellige steder. Det er hans håp at han skal finne et kloster i Italia som vil ta imot ham.

I Roma, byen hvor så mange martyrer har gitt sitt liv, besøkte han apostelgravene og

Gransking av massakre i Zimbabwe

Regjeringen i Zimbabwe har nedsatt en parlamentarisk komité som skal granske de «påståtte overgrep og grusomheter» fra sikkerhetsstyrkenes side. Dette er skjedd etter press fra de katolske biskoper i Zimbabwe.

CATH. HERALD

14

katakombene og vandret fra kirke til kirke. Nettene tilb- ragte han i en nisje i Colosseum. Han ble vinteren over i Rom, men begav seg så igjen på vandring, besøkte valfarts- steder i Italia, Sveits, Tyskland, Frankrike og Spania. År etter år levde han på denne måten, som omvandrende pilegrim. Klosterplaner hører man ikke mer om.

På 1700-tallet var det mange pilegrimer på Europas veier, men man fant også vanlige omstreifere og tyver, og myndighetene måtte være på vakt overfor de omvandrende. Fattige pilegrimer som Benoit, ble ofte utsatt for mistenksomhet og ubehageligheter. Livs- formen var dessuten en på- kjenning i seg selv. Lite hadde de å spise, og ofte måtte de sove ute. Klær og sko ble slitt, rensligheten forsømt, de ble skitne og lusete.

I dette selskap vandret Benoit omkring med sin lille sekk på ryggen hvor han hadde sine identitetspapirer, sitt breviar og et par andre bøker, samt litt tørt brød, som var hans vanlige kost. Han tigget aldri for seg selv, så han var ofte sul- ten. Når folk ville gi ham mat, klær eller penger, tok han bare mot det han virkelig trengte.

Men hvorfor valgte en

Misjonær drept

Opprørere i Zimbabwe har drept en øster- riksk romersk-katolsk misjonær i den sydvest- lige provinsen Matabeleland, opplyser regje- ringen. Det er første gang en misjonær er blitt drept i Zimbabwe siden borgerkrigen, som sluttet da landet ble uavhengig i 1980. Ialt 34 misjonærer ble drept i den syv år lange konflikten mellom svarte nasjonalister og de hvite herskerne i Rhodesia.

AFTENPOSTEN

mann som Benoit en slik livs- form? Han kunne vel dradd hjem til Amette eller fått seg arbeid, slått inn på en livsbane hvor han kunne foreta seg noe nyttig og leve et liv i ansten- dige forhold?

For Benoit fantes det ikke slike alternativer. Han sier i brevet til foreldrene at det var Guds tilskyndelse at han skulle begi seg på vandring til Roma. Senere ble det hans livsform.

Som vandringsmann levde han det kontemplative liv han var kalt til. Enten han befant seg på veiene eller lå på kne foran sakramentet i de utallige kirkene han besøkte, var det bevisstheten om Guds nærvær som fylte ham. Mange hadde vanskelig for å tro at et men- neske kunne ha et slikt kall, og han møtte forakt og kritikk, også fra geistlig hold. Dette kunne han ofre, sammen med sulten, kulden, trettheten og lusebittene. Det var ellers bare småting i forhold til det som var hans egentlige lidelse, sor- gen over synden som hindret ham i å bli helt forenet med Gud.

Den som er kalt til hellighet, er også kalt til fattigdom, om ikke alltid i materiell forstand som Benoit. Det er gjennom fattigdom i en eller annen

Prester dømt til 15 måneders fengsel

(NØP/KIPA) To katolske prester ble nylig idømt 15 måneders fengsel for ulovlig å ha oppholdt seg i en treningsleir som tilhører den salvadorianske armé. Sammen med andre troende hadde de deltatt i en leir med henimot 500 rekrutter fra El Salvador for å demonstrere mot Reagan-administrasjonens politikk i Mellom-Amerika.

form at et menneske kan følge Kristi eksempel, identifisere seg med andre fattige og der- ved komme dem til hjelp. Den rike kan saktens drive velde- dighet, la de fattige nærre seg av de smuler som faller fra hans bord. Ved bare å gi overflødige smuler krenker han de fattige og derved Kris- tus, som identifiserte seg med alle fattige som trengte hans hjelp. Kristi etterfølgelse, som er veien til hellighet, består i å komme de fattige imøte på hans måte.

Kjærligheten til Gud, som er innholdet og drivkraften i det kontemplative liv, inkluderer denne identifikasjon med alle fattige og lidende. På sine

Amnesty-aksjon for fengslede jesuitter

(NØP/KIPA) Amnesty International krever fire jesuittprester løslatt fra fengsler i Vietnam. Prestene er idømt fengselsstraffer fra fire til femten år. AI mener de fire er samvittighetsfanger fordi de er dømt på grunnlag av at de fredelig har utøvet sin tro. Den offisielle anklagen går ut på at de har drevet kontrarevolusjonær virksomhet og for å ha tatt del i et komplott for å styrte regjeringen i Ho Chi Minh-byen.

De største mannlige ordener

Ifølge nylig publiserte oppgaver fra Roma - angående medlemstallet i de største mannlige ordener - har jesuittene henimot 27 tusen medlemmer, fransiskanerne har 20,5 tusen, salesianerne nærmere 17 tusen, kapusinerne henimot 12 tusen, benediktinerne 9,5 tusen og dominikanerne vel 7 tusen medlemmer.

FIDES

Kloster i Moskva

Danielowski-klosteret i Moskva, som ble sekularisert for mer enn femti år siden, er nå av de sovjetiske myndigheter gitt tilbake til den ortodokse kirke. I klosterbygningen, som er den eldste i hele Moskva-området, skal man innrette en residens for patriarken av Moskva.

FIDES

15

Piazza del Popolo i Roma etter et 1700-talls stikk. Benoit tilbragte sine siste leveår i denne byen, han hadde husly i et herberge for fattige, og om dagen var han mest å finne i byens kirker. Han var kjent av mange og ble av mange regnet for en hellig mann.

vandringer kom Benoit i kontakt med mennesker han kunne hjelpe på sin stillfarenende måte, som regel ved å formidle åndelig klarsyn og styrke. Men det fins også eksempler på at han hjalp materielt. Han, som aldri tigget til egen fordel, kunne gjøre det når han så sultne straffanger eller andre som led materiell nød.

Mot slutten av sitt liv var Benoit så utmattet av alle påkjenningene at han ikke kunne fortsette sine vandringer. I Roma fikk han husly i et herberge for fattige. Mesteparten av sin tid tilbragte han i kirken, selv etterat han var blitt så syk at han hadde vanskelig

for å gå. Mot slutten opplevde han en forunderlig indre ro og glede. «Nå er fristelsene borte,» sa han noen dager før han døde. Det var i den stille uke han gikk bort - som vanlig var han i kirken. Han falt sammen og døde fredelig like etterpå i et hus i nærheten.

I Roma var det mange mennesker som kjente ham og var overbevist om at han var en hellig mann. «Helgenen er død,» ropte barna i gatene, og folkemengden strømmet til kirken hvor hans døde legeme lå, senere til graven. Beretninger om helbredelsesmirakler begynte å spre seg, og før det var gått en måned, var undersøkelser igang med

tanke på saligkåring. Helgenkåringen fant sted 100 år senere i 1881.

Amette er idag et valfartssted. Den hellige Benoit Joseph Labre er langt fra glemt, selv om han er lite kjent i Skandinavia. Hans underlige vei til hellighet har et budskap til oss alle.

Morgenbønn

(Funnet blant Benoit Labres papirer etter hans død.)

Gud, himmelens og jordens skaper, min kjære Frelser, jeg takker deg for din uendelige kjærlighet til meg og til alle mennesker.

Jeg har deg mer kjær enn alt annet, og jeg vil elske deg hele denne dagen og hver stund i mitt liv. Jeg ber deg om hjelp til å gjøre din hellige vilje, og jeg ber deg igjen og igjen for alle dem som ikke tror på deg og som lever i synd. Jeg vil be for dem hele denne dagen, at du må opplyse dem slik at de tar imot din nåde.

Kjell Arild Pollestad

De nordiske biskoper ved synoden i Roma:

Kirken må først søke

*I hele oktober måned var
221 biskoper
fra hele verden samlet
til synode i Roma.*

*Temaet var
«Forsoning og bot
i Kirkens virksomhet».*

*Som representant for Den
Nordiske Bispekonferanse
møtte biskopen i Helsinki,
Mgr. Paul Verschuren.*

*Hans innlegg, som ble
holdt på latin, vakte en viss
oppsikt, både på grunn av
den økumeniske holdning
det gir uttrykk for, og de til
dels kontroversielle spørsmål
det tar opp til drøftelse.*

Biskop Verschuren begynner med å understreke at den katolske kirke i Norden virkelig er en minoritetskirke (bare ca. 150 000 katolikker av 23 millioner innbyggere). Selv om 95 % av disse tilhører den lutherske kirke, er Norden preget av avkristning.

Indre problemer og splittelser i Kirken

I forbindelse med temaet om forsoning og bot henleder de nordiske biskoper først oppmerksomheten mot indre problemer og splittelser i Kirken. Disse har «en negativ innvirkning på de enkelte menneskers forsoning med Gud» og har også hatt betydning for nedgangen i skriftemålspraksisen. Det er derfor viktig at disse problemene tas opp og diskuteres. Biskopene nevner følgende eksempler:

- «Situasjonen for dem som etter en skilsmisse lever i et annet ekteskap. For dem synes veien til forsoning lukket».

- «Kvinnens stilling i Kirken. Vår konferanse frykter at dette spørsmålet altfor lett skal glemmes, eller ikke blir tillagt tilstrekkelig vekt».

- «Situasjonen for de prester som har forlatt sin tjeneste... og hva som burde gjøres for at

disse presters stilling i lokalmenighetene kunne bli bedre definert».

- «Hvilken betydning skal pluralismen ha i Kirken?»

Biskopene mener det er viktig å komme frem til en del praktiske løsninger på disse problemene, «slik at det kan ytes pastoral hjelp til dem som søker forsoning i Kirken».

Skriftemålet - en Guds gave til det syndige menneske

Den annen bemerkning biskop Verschuren gjør på vegne av Den Nordiske Bispekonferanse gjelder skriftemålet, hvis bruk har gått sterkt tilbake i hele Norden, unntatt på Island. Biskopene har registrert tre former for skyldfølelse som gjør veien til skriftemålet vanskelig eller umulig for mange:

a) «Noen lever som om de fullstendig manglet skyldfølelse».

b) «Noen vedkjenner seg en slags vag skyldfølelse. Denne skyldfølelse er imidlertid forskjøvet fra ett område til et annet, nemlig fra skyldfølelse i det som angår seksuallivet til en skyldfølelse som berører rettferdighet og menneskerettigheter. Dette gjør seg særlig gjeldende blant de unge. Under innflytelse av de mange

BREV FRA BISKOPENE

I

OSLO KATOLSKE BISPEDØMME

VED

BISKOP JOHN WILLEM GRANS

FRATREDELSE

OG

BISKOP GERHARD SCHWENZERS

TILTREDELSE

Kjære katolske medkristne.

Dagen for offentliggjørelsen av min tilbaketreden og dermed av nytt vaktskifte i vårt bispedømme er kommet. Det nye kirkeårets begynnelse syntes meg å være et naturlig tidspunkt for dette.

I vel over to år har biskop Gerhard Schwenzer vært assisterende biskop av Oslo. Han har virket som generalvikar på linje med pater Castricum. Og han har vært biskopelig vikar både for religionsundervisningen - voksenkatekesen ikke unntatt - og for ungdomsarbeidet. Han har lojalt delt sin tid og sine krefter mellom Oslo Katolske Bispedømme og Trondheims Stift, som jo har forblitt hans hovedoppgave og et ansvar han på ingen måte har ønsket å trekke seg fra.

Da jeg overtok ledelsen av Oslo Katolske Bispedømme for 19 år siden - etter i 1½ år å ha innehatt samme stilling her som biskop Schwenzer - lå mange oppgaver og ventet. Vatikankonsilet var i gang. Reformene, og med dem utfordringene, stod i kø. Ikke minst var det viktig å skaffe til veie de strukturer og samarbeidsformer som konsilfedrene hadde ønsket. Jeg sier intet om hvorvidt dette har lyktes, bare at slik var det.

En hel periode av Kirkens liv - vi kaller den gjerne "den etter-konsiliære" - er i ferd med å ebbe ut. Dette kan best sees av at Kirkens nye lovverk, en frukt av Vatikankonsilet, trer i kraft denne 1. søndag i Advent.

Utviklingen har gått hurtig, ja, med akselererende hurtighet i våre dager. Allikevel har jeg i de senere år fått en følelse av at tiden og utviklingen tok til å gå langsommere i vårt bispedømme. Min hensikt med å anmode Rom om en assisterende biskop var nettopp å få tilsatt en ung og fornyende kraft. Pavens svar på denne appell ble biskop Gerhard Schwenzer. Og fordi denne allerede var biskopprelat av Trondheim, ville Paven - naturlig nok - at han måtte få full etterfølgelsesrett i Syd-Norge.

Biskop Schwenzer har gjort seg godt kjent med våre forhold. Det er med tilfredshet jeg konstaterer at den logiske konsekvens av denne utvikling var å la roret gå helt over i hans hånd. Sant nok har jeg måttet bruke hele min overtalelsesevne vis-à-vis både ham og Pavestolen. Rom betrakter det jo som ideelt at de stedlige biskoper blir på post til fylte 75 år, om ikke lenger. Muligens kan dette være et ideal for biskopene selv (det kan jeg vanskelig dømme om), jeg tror ikke alltid det er det for bispedømmene.

Når man har rundet de 60 og vel så det, har man gjerne en gryende tendens til å stivne og bli statisk. Man blir mindre vår for fremspirende behov og får en iboende tilbøyelighet til å gi tradisjonelle svar på nye problemstillinger. Jeg er for egen del overbevist om at det er viktig å la de unge slippe til mens de ennå har energi, fantasi og pågangsmot. Jeg merker allerede stagnasjonen i meg selv. Mange ville ha merket den etterhvert om jeg var blitt sittende. Og faren er at til syvende og sist ville bare de andre ha merket det. Jeg er derfor ikke i tvil om at Oslo Katolske Bispedømme, ja for den saks skyld det katolske Norge, vil vinne på det som nu skjer.

Et spørsmål kanskje noen vil stille er: Hva så med biskop Gran? Min hensikt er å bli boende i landet, i alle fall en stor del av året. Jeg unnsår meg ikke for å arbeide. Selv om jeg altså går fra borde - som det heter om alderstegne sjøfolk - har jeg ikke i sinne å la armene henge i en avslappet førpensjonstilværelse. Den Nordiske Bispekonferanse har bedt meg bli på post som dens formann frem til nyvalg som i følge statuttene skal holdes våren 1986. Jeg vil samtidig søke å avlaste biskop Schwenzer fra en del av det merarbeid som påhviler ham som Konferansens sekretær. Videre overtar jeg hans verv som Nordens representant ved de Europeiske Bispekonferansers Fellesråd; og jeg vil fungere som nordisk representant vis-à-vis det nyopprettede pavelige Kulturråd, samtidig som jeg fortsetter som medlem av Romas Sekretariat for ikke-troende. Dessuten har jeg ting på hjertet som jeg gjerne vil ha stunder til å skrive ned mens evnene ennå rekker.

Hva biskop Schwenzer angår, så har han nu samme alder som jeg hadde da forrige avløsning fant sted i 1964. Jeg ønsker ham av hjertet Guds velsignelse i det ansvarsfulle og vanskelige verv. Jeg takker ham for et lojalt og friksjonsløst samarbeid i de 26 måneder han har tjent vårt bispedømme.

Jeg ønsker også å takke alle våre prester, søstre og legfolk, særlig alle dem som i disse tyve år har tjent Oslo Katolske Bispedømme direkte eller indirekte. Jeg takker for godt samarbeid og for all hjelp; hvor hadde vi vel vært uten den! Og jeg ber om at denne innsatsvilje nu må bli stilt uavkortet, ja intensivert, til rådighet for ham som i dag overtar ansvaret for Oslo Katolske Bispedømmes fremtid under mottoet: "Ut impleam verbum Dei", "Måtte det gis meg å virkelig-gjøre Guds Ord".

Oslo, 27. november 1983

John Willem Gran

biskop

Kjære trosfeller.

Da jeg for to år siden ble utnevnt til assisterende biskop i Oslo Katolske Bispedømme, regnet jeg ikke med at vaktskiftet skulle skje så fort. For egen del ville jeg foretrukket en fortsettelse av den ordning som etter min mening funksjonerte bra, nemlig med biskop John Willem Gran som leder for Oslo Katolske Bispedømme og meg med noen avlastende oppgaver ved hans side. Jeg prøvde å overbevise de romerske myndigheter om at bispedømmet ville vært best tjent med en slik ordning. Særlig pekte jeg på hvor viktig det er for bispedømmet å ha en aktet og dyktig nordmann i spissen.

Når Den katolske kirke i dag kan sies å være rotfestet i norsk jord, er det ikke minst biskop Grans fortjeneste - og det på tross av mange innflyttere og flyktninger i våre rekker. Men pave Johannes Paul II vendte det døde øret til mine argumenter. Roma locuta, causa finita. Roma har talt, saken er avgjort!

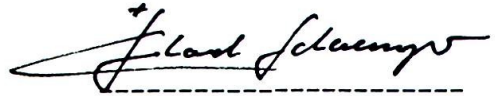
Fra og med i dag bærer jeg altså ansvaret for Oslo Katolske Bispedømme. Samtidig skal jeg - etter Pavens ønske - administrere Trondheim Stift inntil videre. Dette "inntil videre" innebærer at Midt-Norge skal få en ny biskop med tid og stunder. Med andre ord: Roma har ikke til hensikt å sammenslå de to kirkedistrikter.

Et bispeskifte betraktes ofte som en skjellsettende begivenhet. Men det er det i grunnen ikke. Biskopen er et ledd i en suksesjonsrekke. Han bygger videre på fundamentet som er lagt. Han høster hva andre sådde, og han planter for at etterfølgerne skal få noe under tak. Kirken står ikke på biskopenes fundament, men er reist på Apostlenes grunnvoll med Jesus Kristus som hjørnestein. Et bispeskifte betyr altså intet brudd på tradisjonen. Tvert om: det skal være tegn på en uavbrutt kontinuitet. Jeg håper at dette vil komme til uttrykk i min gjerning. På den annen side må man nok være belaget på en aksentforskyvning. Anleggene og evnene er forskjellige. Jeg vil bli målt etter min forgjenger - og i dette tilfelle er det sannelig ikke lett å holde mål. La meg i den forbindelse henvise til høytidsgudstjenesten og den påfølgende festmottagelse i anledning biskop Grans avskjed, på søndag den 11. desember. Der skal man få anledning til å takke biskop Gran for alt han har gjort for Den katolske kirke i de 19 år han har ledet Oslo Katolske Bispedømme. Jeg håper at mange vil finne veien til Oslo for å vise ham sin takknemlighet. Personlig har jeg også meget å takke ham for, men det skal jeg komme tilbake til den dagen.

For at ingen av de som på en eller annen måte står i bispedømmets tjeneste, og hvis verv innebærer biskopens uttrykkelige godkjennelse, skal føle seg utrygge, ber jeg herved samtlige om å fortsette innenfor rammen av gjeldende mandatsperiode. Spesielt bekrefter jeg pater Joahn Castricum i stillingen som generalvikar. Unntatt fra denne anordningen er Bispedømmerådet som i henhold til den nye kirkerett vil få en annen sammensetning.

Til slutt ber jeg dere alle om deres hjelp og forbønn. Som Kirke er vi et fellesskap. Vi er et legeme som ikke kan gi avkall på noen av sine lemmer. Vi trenger hverandre. Jeg har følelsen av at jeg i fremtiden i særlig grad er henvist til deres støtte. La oss da sammen prøve å sette Guds Ord ut i livet (Ut impleam verbum Dei).

Oslo, 27. november 1983

A handwritten signature in black ink, reading "Gerhard Schwenzer", written over a horizontal dashed line.

Gerhard Schwenzer

biskop

Pax Christi

Den katolske fredsorganisasjon Pax Christi er tildelt Unesco-prisen 1983 for fredsoppdragende virksomhet. Det dreier seg om et beløp på ca. kr. 500.000.

CATH. HERALD

Vatikanbanken og Banco Ambrosiano

Vatikanbankens forhold til den bankrotte Banco Ambrosiano med hovedsete i Milano er ennå et uløst problem. Det har ikke lyktes felleskomiteen fra den italienske stat og Vatikanet å komme til enighet.

CATH. HERALD

Vatikanet - how-do-you view

Vatikanet har etablert et TV-senter som skal produsere og distribuere religiøse programmer for TV-stasjoner og video-kassetter. Senteret ledes av et råmanns råd, og som første produksjon er valgt pavenes besøk i Lourdes tidligere i år.

CATH. HERALD

forsoning innad

17

skilsmisser er deres følsomhet overfor visse synder blitt svakere, mens den er blitt sterkere overfor andre».

c) «Noen mener at de stadig lever i en tilstand av dødssynd, uten mulighet til forsoning. Dette gjelder for eksempel de som på grunn av samfunnsforholdene eller blandet ekteskap blir presset til barnebegrensning, på en måte som ikke er i overensstemmelse med Kirkens lære».

Dessuten peker biskopene på et underliggende religiøst problem, som består i at adskillige har mistet bevisstheten om Guds nærvær i deres liv. Dermed blir spørsmål om synd og skyld begrenset til å gjelde rent mellommenneskelige forhold, og noen forsoning med Gud synes ikke påkrevet.

I en slik situasjon tror ikke biskopene det er noen hjelp å understreke nødvendigheten av å skrifte alvorlige synder. I sjelesorgen bør vekten heller legges på «å fremkalle bevisstheten om Guds nærvær i menneskenes liv». Dessuten bør det understrekes at «skriftemålets sakramente er en Guds gave til det syndige menneske». Den skriftendes nød og engstelse bør heller ikke bli «gjort større ved at man for

sterkt fremhever nødvendigheten av å skrifte syndenes antall og art».

De nordiske biskoper håper også at den generelle sakramentale absolusjon kan bli mer brukt. Siden de nordiske katolikker bor så spredt ønsker biskopene også å drøfte hvorvidt skriftemål pr. telefon kunne være en tenkelig løsning i enkelte områder.

Økumeniske synspunkter

Som et tredje punkt legger biskopene frem noen økumeniske synspunkter. De understreker for det første betydningen av at Kirken kan vise en forsonende holdning i forhold til de problemer som ble nevnt under det første punkt. En slik forsoning og enhet innad vil utad være et tegn på «at en enhet med den katolske kirke i praksis kan være mulig. Dersom den katolske kirke for eksempel nå ikke tåler pluralismen - hvordan vil den da avfinne seg med de spenninger som en eventuell forening (med andre kirker) ville avstedkomme?»

Biskopene trekker også frem enkelte elementer fra den lutherske tradisjon, som «hva bot og forsoning angår har bevart elementer som er i fullt sam-

svar med den katolske lære, selv om dette ikke alltid vies tilstrekkelig oppmerksomhet. Således forstår den lutherske tradisjon synden som noe nærværende i hele den menneskelige tilværelse, samtidig med at den understreker Guds beredvillighet til å frelse og forsonne mennesket gjennom Kristi forløsningsverk». Dette har for det første den positive følge «at syndens nærvær i mennesket ikke bare sees i bestemte handlinger».

For det annet innebærer det at bot og forsoning ikke kan «betraktes ensidig som momentane handlinger i menneskets liv, men som en egenkap ved det kristne liv som fullstendig preger og gjennomsyrrer det». Man oppnår en sunn likevekt i læren om forsoningen ved å holde fast ved følgende lærepunkter: synden er personlige og tidsbestemte handlinger som har sin kilde i den bruk vi gjør av vår individuelle frihet. Men samtidig er den noe nærværende i hele den menneskelige tilværelse, og fører oss til den erfaring som sier at mennesket ikke har en fullkommen personlig frihet. Den hemmes både av arvesyndens innflytelse og av de forhold vi lever under.

Gunnel Vallquist
Steg på vägen
Bonniers 1983

«Steg på vägen» heter en bok som nettopp er kommet ut, og som i det ytre virker upretensjøs. Men den er en av disse sjeldne bøkene som jeg kommer til å lese til det er bare filene igjen av den.

Gunnel Vallquist er en bemerkelsesverdig dame, altfor lite kjent i Norge. Hennes egentlige felt er den europeiske litteraturen. Gjennom sitt eget forfatterskap har hun gjort en stor innsats for å klargjøre nye strømninger i teologi og åndsliv. I fjor ble hun hedret ved å bli innvotert som en av «de aderton» i Svenska Akademien, og hun innehar et æresprofessorat i teologi.

Tro nå bare ikke at årets bok er for teologer. Den er først og fremst for mennesker, eller rettere sagt - for medmennesker. Det er dem hun vil veilede og glede. Men ikke med pekefinger og moral, bare av kjærlighet.

Boken er en blanding av dikt og prosa. Hun bygger på en østerlandsk tradisjon når det gjelder formen. At hun benytter en japansk rytmikk som kalles *haiku*, er helt unødven-

Tyske bibler til

Sovjet-Unionen

(NØP/ESP) Det lutherske verdensforbund (LVF) har nå fått tillatelse til å sende tre tusen bibler, to tusen katekismer, fem hundre salmebøker, fem hundre bøker om liturgi og kirkekalendre til folk med tysk-etnisk bakgrunn i Sovjet-Unionen. De er registrert hos myndighetene og holder gudstjeneste sammen i rundt 150 menigheter.

Militia-raid mot pinsevenner i Moskva

(NØP) En militia-gruppe i Moskva banket opp og trakasserte 20 kristne i en uregistrert pinsemenighet etter en hemmelig dåpsseremoni. Aksjonen fant sted den 24. september i år, melder Norsk økumenisk pressebyrå i følge Keston College i London, som regnes for å være svært godt informert om kirkelige forhold bak jernteppet.

Litteratur

dig å vite. Men den ser slik ut:

Ett sista vingslag
och du vilar på vinden
i tyngdlös trygghet.

Jeg vil nødig analysere stoffet i en omtale. Men det ligger så mye livserfaring og livsvisdom i de konsentrerte linjene. Ikke étt unødvendig ord er tatt med. Og de vakreste bildene blir på en måte liggende mellom linjene. For Gunnel Vallquist er enhver ideologi utilstrekkelig. Befrielsen ligger ikke i å klamre seg til et tanke-system. Befrielsen er å slippe masken. «Att leva med nakent ansikte, öppet.»

Svein Åtland

Kerstin Anér
Årets krets
Proprius

Gunnel Vallquist omtaler her en svensk diktsamling som sikkert vil interessere også norske lesere. Forfatterinnen Kersti Anér vil bl.a. være kjent som debattant i svensk fjernsyn og radio, der hun en årrekke også var programprodusent. Hennes nye diktsamling er utkommet på Proprius forlag.

I begynnelsen av syttitallet ga Kerstin Anér ut en liten

samling Mariadikt gruppert etter årstidene. Den ble populær og er forlengst utsolgt. En del av disse diktene er tatt med i forfatterinnens nye diktsamling «Årets krets», men nå er de satt inn i en kosmisk sammenheng som nok var der allerede første gang, men som nå er tydeligere. Her blir kirkeåret flettet sammen med urgamle tolknings-tradisjoner på en måte som ikke er så vanlig i vår tid, men som et middelaldermenneske sikkert ville kjenne seg igjen i. For nåtidslesere gir det like klare som lærde innledningskapitlet rik og spennende informasjon.

Siden det er Kerstin Anér som skriver, dreier det seg ikke bare om en gjenspeiling av tidligere tiders forestillinger. Forfatterinnens inngående kunnskaper i moderne naturvitenskap preger også disse diktene, likeså bevisstheten om den økologiske trusselen som er blitt vår tids triste særmerke. Stemningsleiet i diktene spenner mellom den mørke vitenskap og det lyse tross alt, dødens faktum og livets gave, - det elementære mysterium, innskrevet i årstidenes gang og i den kristne frelseshistorien.

Kristent og hedensk flyter sammen i disse diktene på en

Undertrykking på Filippinene (NØP/KIPA) «Undertrykking av den katolske kirken og de fattige på Filippinene blir bare verre», heter det i et utsagn fra en konferanse for ledere for ulike religiøse samfunn, som nylig ble avholdt i Manila. Etter mordet på opposisjonslederen Aquino i august i år har angst og usikkerhet spredt seg, - en følge av dette er at «moderate» krefter er blitt radi-

kalisert. Mange ser nå vold som det eneste svar på de store sosiale problemer i landet. I denne situasjon må kirken gripe inn og hjelpe disse mennesker til å ta moralsk ansvarlige initiativ for å lede dem bort fra voldsreaksjoner, heter det i slutt-skrivet fra konferansen.

Litteratur

19

måte som kanskje kan få en og annen til å føle seg usikker. Men det er all grunn til å ta imot dem med glede. De er sprunget ut av en ekte fromhet, en fin følsomhet for alle skaperverkets under. Og de formidler megen livsvisdom i fin poetisk skikkelse.

Gunnel Vallquist

Karol Wojtyła

Ett tecken som vekker strid
Catholica, Helsingborg 1982

I mars 1976 var daværende erkebiskop av Krakow, kardinal Wojtyła, invitert til å preke den årlige påskeretrett for pave Paul og hans nærmeste medarbeidere i Vatikanet. Disse retrettprekener ble utgitt i bokform, først på italiensk, senere på flere språk. Boken er nå kommet på svensk, oversatt av Maxim Mauritsson.

Dette er en bok av de sjeldne. Den preges av forfatterens store lærdom såvel som av hans dype innlevelse i de kristne mysterier, men fremfor alt av hans pastorale innsikt og holdning. Simeons utsagn om Jesusbarnet er valgt som tittel: « - et tegn som vekker strid» (En annen overset-

telse er: « - et tegn som vekker motsigelse»). Hvem er denne person som skulle vekke motsigelse og strid til alle tider? Et vel begrunnet svar på dette spørsmål er bokens innhold.

Ikke minst givende er tankene omkring Guds pakt med menneskene, bygget på de tre første kapitler i 1. Mosebok. Analysen av syndefallsberetningen kaster lys over menneskets situasjon. Dets ulykke, men også dets håp - ved ham som skulle knuse slangens hode.

Tanker fra Det annet Vatikankonsils dokumenter inntar en bred plass. Disse tankene er i stor utstrekning de samme som man finner i pavens første rundskriv, «Menneskenes Frelser».

Den svenske utgaven er forsynt med et omfattende noteapparat. Mange av henvisningene er naturligvis til svensk litteratur som er lite kjent i Norge. Bak i boken finnes dessuten en studieplan med tanke på bruk i studiesirkler. Både noteapparat og studieplan er utarbeidet av oversetteren. Boken kan utvilsomt brukes av studiesirkler, men det er neppe dette den er mest velegnet for. Med sin tankerikdom vil den vekke tilstrekkelig mange assosiasjoner

hos hver enkelt. Med de assosiasjoner man vil få i en hel gruppe, kan tankene lett bli for mange og for spredte.

Boken gir nok størst utbytte når man setter seg ned med den i stillhet og bønn, bruker den som utgangspunkt for meditasjon. Den kan bli en inspirasjonskilde for det åndelige liv, en bok man gjerne leser omigjen og omigjen, noe i likhet med de store klassikere som «Kristi etterfølgelse». Det er derfor en bok man kunne ønske å ha på sitt eget språk - i en god og lettfattelig oversettelse og i en noe bedre innbinding enn den svenske utgaven.

Marit Flagestad

Tidens Tegn,
Ansuh. redaktør Torben Riis.
Katolsk Forlag, København

Også i år sender Katolsk Forlag i København ut et årshäfte «Tidens Tegn» med undertitel «Et år med Kirken», og et år betyr selvsagt i denne forbindelse fra advent til siste søndag efter pinse.

Den ene del av heftet er da også formet som en årskavalkade over viktige kirkelige begivenheter ute og hjemme (altså Danmark/Norden). Den andre og langt større delen tar

Bønn for regn

Lusaka, Zambia (NØP) Zambia er i ferd med å tørke ut, og trenger regn med det aller første hvis det ikke skal ende med en katastrofe. Situasjonen er nå så alvorlig at presidenten, Kenneth Kaunda, nylig ledet en nasjonal bønnedag for regn i hovedstadens anglikanske katedral. Liknende gudstjenester

vil bli arrangert av kristne, hinduer og muslimer over hele landet. Bakgrunnen for dette er den snart to år lange tørken som har rammet landet, og som har ført til at nesten halvparten av landets åtte millioner innbyggere nå mottar katastrofehjelp i form av matvarer.

20

opp og belyser i mer utførlige artikler eller referats form enkelte problemområder og emner som særlig har vært fremme i den kirkelige og almenkulturelle debatt i det siste år. Her skal bare vises til noen hovedemner.

«Hva skal vi med forsoning», spør pater Kjell Arild Pollestad meget betimelig i dette hellige år, og han leverer en energisk, tankevekkende og aktuell apologi både for skriftemålet og for «bot og forsoning» i det hele.

«Europas åndelige krise» belyses ved uttalelser fra pave Johannes Paul II, betenkninger fra Rådet for den europeiske Bispekonferanse og et innlegg fra kardinal König, erkebiskopen av Wien. Retningen for en vei ut av krisen angis ved ord som «gjenkristning og evangelisering, nye former for legmannsapostolat, intensivert økumenisk samarbeid.

Årets religiøse jubilanter, Luther og Grundtvig, vies tilbørlig oppmerksomhet, men også John M. Keynes og karl Marx er med - det er 100 år siden førstnevnte ble født og sistnevnte døde. Torben Riis foretar sin artikkel «Planleggingens velsignelser - og forbandedelse» bl.a. en interessant varereopptelling av de to oven-

nevnte herrers innsats/betydning/begrensning av/i/for moderne samfunnsutvikling (stryk det som ikke passer!)

Men det er ikke bare jubilanter som har gitt støt til ettertanke go debatt i 1983, for eksempel har kardinal Ratzingers foredrag om «troens videregivelse i vår tid» skapt betydelig diskusjon. Hovedpunktene i hans foredrag er å finne i «Tidens Tegn» under den provoserende tittel «Er vi ved at skabe en generation av religiøse analfabeter?» Jørgen Kieler - en av de overlevende i dansk motstandsbevegelse - tegner lysende portretter av to medfanger og medkristne i konsentrasjonsleiren Porta Westphalica. Vakkert skildrer Kieler deres reisning og medmenneskelighet midt i usigelig nød og fornedrelse - deres seier gjennom nederlag.

Tidens Tegn faller vel litt på siden av den julebordskost som i disse tider nydes i vide kretser her hjemme, men for den interesserte leser byr den på solid og god hjerne- og hjerteføde.

Og kanskje trenger vi denslags mer enn julebordets ribbe og medister, øl og dram?

Unni Klepper Joynt

*Fødsel og barselseng -
forløsende smerte fulgt av
takknemlig glede, det er
den vanlige utforming av
et ur-tema
i menneskenes liv.*

*Men i Karin Lorentzens
siste bok - «Det hendte meg
et barn» går fødselsveene
over i en langt hårdere
smerte: en liten grav.
Og den skjøre lykke over
barn nr. 2 går også
i stykker:*

*Ni måneder gammel dør
den lille spedte Cecilia. To
små graver
og en barnløs mor...*

Unni Klepper Joynt:

Om å miste, lete og finne tilbake

Troslære-kongregasjonen og eukaristien

«Det hører til kirkens innerste vesen at bare dens biskoper og prester har fullmakt til å fullbyrde nadverdens sakramente. Fullmakten til denne tjeneste har de fått gjennom ordinasjonen», heter det i et nytt skriv fra den romerske troslære-kongregasjonen, underskrevet av kardinal Joseph Ratzinger.

KATOLSK ORIENTERING

21

Da så de friske barna kommer, er moren redd for å knytte seg til dem, særlig gjelder det den lille piken som ligner slik på sin døde søster, og som også bærer hennes navn. Moren er redd for at bånd igjen skal rives over, for at små liv skal tas ut av hendene hennes....

«Det hendte meg et barn» er en stille og sår bok om det å

miste, om stumme spørsmål og om tyngende tomhet og engstelse. Men den er ikke sentimental eller selvmedlidende. Moren har en rygg som tvinges til å bære. Her er følsomhet, men ikke føleri. En fåmælt registrering av opplevelser og følelser forløst i et sprog, enkelt, men bærende - med fine tråder over til det poetiske. Bak de sparsomme

ord og bilder aner man en kamp med og mot ord og muligheter - emnet rommer adskillige farer for en forfatter. Men resultatet av kampen er vakkert og overbevisende. Formen - korte avsnitt med åpen plass imellom - gir rom for ettertanke, og gir resonans til tekstens toner.

Her er ingen knyttet neve mot skjebnen eller bebrei-

Norske barn har grunn til å klage!

Hvorfor har ikke mamma og pappa råd til å være hjemme? spør «Folkevetta» (magasin for et menneskelig samfunn, ny livsstil og mellomfolkelig solidaritet). En sammenligning mellom permisjonsordningene for småbarns-

foreldre i seksten land viser at Norge først kommer på en åttendeplass, slått blant andre av DDR og Nederland, samt av ulandet Kina, foruten Finland og Sverige, som topper statistikken.

22

dende spørsmål til Vårherre. De anklager og bebreidelser boken rommer, har en annen adresse: de retter seg mot hender som ikke rekkes frem, mot ord som ikke sies. Mot pleiere, leger og medpasienter som i sin iver etter ikke å såre gjør vondt verre, mot taushet som blir dobbelt sårende fordi den, når den brytes, med flid unngår «de farlige ordene». Her har vi vel alle vårt å sone - og meget å lære. Det er ofte så meget enklere å flykte og flyte ut i det trivielle enn å våge seg inn i det egentlige og vesentlige, våge å svare på medmenneskers stumme «hjelp meg».

Men i én forbindelse knyttes neven hårdt, det er mot leger som fortier sannheten og som ikke holder ord. Legen som går langt ut over det lille obduksjonsinngrep han har snakket seg til og lovet å holde seg til - legen som taler varmt om tillitsforhold og samarbeid, men som bryter sitt ord uten annen grunn en bekvemmelighetshensyn. Også her er teksten stillfarende og knapp, men det ulmer og gløder i den - med rette!

Karin Lorentzen er kjent for sine gode barnebøker, og god betyr i denne forbindelse at de er til glede for både voksne og

barn - gjerne i høytlesningens fellesskap. Både varmen og en del av problematikken fra barnebøkene - sammenvevingen av liv og død, sorg og glede - tar hun med seg over i sin første «voksne» bok. Voksen betyr ikke noe skritt oppad en slags stige, som om det å skrive for voksne er mer betydningsfullt eller vesentlig enn å skrive sant og ærlig for barn. Men det betyr at hun får vise andre sider, søke andre uttrykksformer, og det er verdifullt - for henne selv og for hennes lesere.

«Det hendte meg et barn» er ikke bare en bok om det å miste. Det er også en bok om å lete og finne tilbake til liv og mening og tillit - og til et barnesinn som truer med å trekke seg inn i seg selv. Det er således betegnende at først på bokens aller siste side blir bokens «hun» til «jeg» - og barnet til «du».

Boken er en vår skildring av gripende, varmt menneskeliv - en vev av fine, skjøre tråder over sterk renning.

Karin Lorentzen

Det hendte meg et barn

Aschehoug 1983

Kvinnens situasjon er ikke bare hennes, men også mannens anliggende. Og trekker vi konsekvensen av dette, da blir det i *alles* interesse at kvinnens stilling i fortid og nåtid belyses så uttømmende og fordomsfritt som mulig. Det blir viktig å avdekke opplysninger og viten som de tradisjonelle vitenskapelige miljøer har oversett eller skjult.

Vielse av fraskilte

(NØP/CT) De regler angående vielse av fraskilte som kirkemøtet for Den anglikanske kirke har lagt fram, det såkalte alternativ G, møter sterk motstand fra mange av kirkens prester. I Salisbury møttes nylig over to hundre prester for å drøfte saken, og et overveldende flertall uttalte at prosedyren som skal brukes i slike tilfelle er «ubrukelig».

Alternativ G går ut på at den lokale sokneprest intervjuer paret der en eller begge er fraskilte. Deretter sendes en detaljert rapport til biskopen, som i sin tur sender rapporten videre til et rådgivende utvalg før han tar avgjørelse om kirkelig vielse.

Else-Britt Nilsen:

Skapende kvinner gjennom tidene

23

I boken *Den skjulte tradisjon* presenterer tolv kvinner en rekke skapende og intelligente med-søstre i kulturhistorien, - som var modige nok til å sette seg utover samtidens kvinnebilde. Boken er ingen sammenhengende kvinnens kulturhistorie, men den spenner vidt likevel:

Fra kvinners bidrag og plass i norrøn religion til presiosene - «de forrykte jomfruer» - i 1600-tallets Frankrike. De siste viser seg ved nærmere bekjentskap å være adskillig mindre tåpelig enn det deres navn gir inntrykk av. Presiosene var en liten foregangsgruppe som hovedsakelig bygget på adelens verdier. Ved

den franske revolusjon hørtes borgerkvinnenes stemmer, og i vårt århundre er kvinnekamp et faktum i alle lag av folket. Men de presiose var den første gruppe av kvinner som gjorde front mot virkeligheten og våget tro at de kunne forandre den.

Hypatia - den «egentlige» Katarina av Alexandria?

I Alexandria møter vi den ikke-kristne filosof, matematiker og martyr Hypatia (370-415), sannsynligvis den «egentlige» Katarina av Alexandria, en av middelalderens mest populære helgener. Hypatia hadde en grundig naturvitenskapelig skolering. Hun var sentrum - trolig leder - i et miljø hvor det ble drevet både teoretiske studier og anvendt forskning. Ingen av hennes skrifter er bevart, men det er sannsynlig at hun tilhørte en platonisk eller nyplatonisk retning.

I tillegg til hennes klare naturvitenskapelige orientering, fremholder Kari Vogt at Hypatias skole var «konfesjonelt nøytral» - i positiv mening. Kildene gir klart inntrykk av toleranse, intellektuell og menneskelig åpenhet og integritet. Rekrutteringen til miljøet har

vært menn med både kristen og ikke-kristen bakgrunn - oftest fra et sosialt toppskikt.

Men Hypatia begrenser seg ikke til dette miljøet. Hun viser også interesse og omsorg for mennesker som ikke er blant de best stilte i samfunnet. Det virker - sier Vogt - som om denne kvinnelige filosof står for en holdning som legger vekt på faglig og menneskelig helhet - en helhet som integrerer motsetninger, også kjønnsmotsetninger.

Det moderlige i Gud

I vår tid oppleves nok rammene kirke og kloster som svært så trange for menneskelig utfoldelse, men historien har gitt oss flere eksempler på det motsatte. Ett av dem er universalbegavelsen Hildegard von Bingen. Mye tyder på at en nærmere undersøkelse av livsverket til denne aktive abbedisse vil kunne kaste nytt lys over 1100-tallets idéhistorie. Og Grete Børsand Heyerdahl presenterer for leserne det hun kaller «en høyst foreløpig rapport». Den gir oss et levende og svært tiltalende bilde av en kvinne som også i dag må gjøre dypt inntrykk på alle som gir seg tid til å bli kjent med henne.

Paven om Luther

Like foran Luther-feiringen i DDR kom en kunngjøring fra pave Johannes Paul II som hylder «Dr. Martin Luther» og taler om hans «dype religiøsitet, som ble drevet frem av en brennende lidenskap til spørsmålet om den evige frelse». Ikke noen gang siden reformasjonen og kirkesplittelsen har en pave offentlig kommet med en slik louprisning av Luther.

AFTENPOSTEN

24

I denne sammenheng er det nærliggende også å nevne Julian of Norwich (1342-?) som i likhet med Hildegard, fremhevet det kvinnelige, det moderate i Gud. Julian blir av Kari Elisabeth Børresen betegnet som «formor for vår tids kvinneteologi».

Kvinner er også mennesker

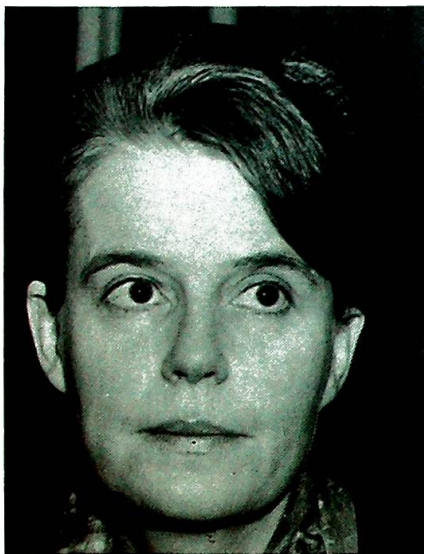
Etter et meget lykkelig ekteskap blir den italiensk-franske Christine de Pisan (1364-1430) enke. To muligheter syntes nå åpne: Finne en ny ektemann og forsørger, eller å gå i kloster. Christine velger imidlertid en tredje, nemlig selv å bli forsørger og familieoverhode. Det er lite sannsynlig at hennes første bestrebelser for å overleve gikk ut på litterær virksomhet, men kanskje har den vært en spore. Hennes mest kjente verker er *La Cité des Dames* og *Le Livre des trois Vertus*. Som gjennomgangstema i hele hennes forfatterskap fremholder Anna-Lisa Amadou rehabiliteringen av kvinnen, og da særlig den gifte kvinne.

Og Christine ville etter all sannsynlighet ha gitt sin tilslutning til disse ord av den danske kongedatter og langtidsfange Leonora Christina

Martin Luthers reformasjon og den moderne økumenikk

Bergen (NØP) - I sentrum for Martin Luthers teologi står korset; det kors som skaper anføktelse og som fører mennesker til tro i en vantrø verden. Dette teologiske bidrag fra Luther er det jeg har konsentrert meg om for den økumeniske bevegelse. Vi vandrer sammen på vei mot en bekjennelse av vår felles

tro, og jeg mener dette er vesentlig fordi dette sentrale teologiske budskap og den vedvarende reformasjon er av betydning for oss alle. Slik avsluttet generalsekretær Philip Potter i Kirkenes Verdensråd (KV) et foredrag han nylig holdt i Det økumeniske sentret i Genève.

Kari Vogt er både redaktør av og bidragsyter til boken «Skapende kvinner».

(1621 - 1698) som vi også møter i boken:

Thi der er ingen forskiæl i Mand og Quindis Oprindelse: begge haffuer de liige Indgang til dette Liif, en liige Fremgang oc en liige Vdgang. Den Allmæctigste Herre oc Gud, Himmelens, Iordens, oc alle Creatures Skabere, haffuer aff Skickelse dannet Quinde Kiønnet paa samme Maade som Mand kiønnet oc tillige med Legemets-Form giffuet dennem en Fornuftig Aand.»

Nina Karin Monsen presenterer Mary Wollstonecraft (1759-1797), kvinnen som vakte større interesse ved sin person og privatliv enn gjennom sine ideer. Monsen nøler

imidlertid ikke med å regne henne som habil filosof, og sier: «Hun overskrider sin tid egentlig bare på ett punkt. Hun generaliserer prinsippene om den udødelige sjelen, fornuften og arbeidet for å utvikle moralen, til også å gjelde kvinnene. Kvinner, sier hun, er i motsetning til slik de fremstår, også mennesker.»

Kunstnerens tunge lodd

Bokens siste del er viet fire norske skapende kvinner som levde langt inn i vårt eget århundre: komponisten Signe Lund, billedhuggeren Ambrosia Tønnesen og malerne Harriet Backer og Kitty L. Kielland. Ingen kunstners «karriere» er lettkjøpt, den er det enda mindre når du attpå til er kvinne!

Alle bokens bidragsytere er akademikere, én er også dikter. Åse-Marie Nesses presentasjon av den meksikanske autodidakt Sor Juana Inés de la Cruz fra landsbyen Nepantla, er et stilistisk mesterverk. Juana Inés de Asbaje går i kloster, men hun fortsetter å blende sin samtid. Hennes klostercelle blir landets åndelige kraftsentrum. Ny-Spanias svar på Europas litterære salonger. Et barn av sin tid? - spør

Luther-pris til katolikk

(NØP/KIPA) Den katolske forfatter Heide Stockinger gikk av med prisen i en hørespillkonkurranse i anledning Luther-jubileet. Konkurransen var utlyst av den evangeliske kirke-ledelse i delstaten Oberösterreich.

Nesse, og vi lar hennes svar stå som avslutning på omtalen av en viktig bok:

«Tre hundre år før sin tid hadde en jente fra Nepantla tenkt moderne tanker, uten noen støtte fra miljøet, før ordet søstersolidaritet var oppfunnet. Hun er selv en hel liten kvinnebevegelse, en selvbevisst og selvfølgelig opprører. Hun er i stadig bevegelse. Og født emansipert. Juana Inés de Asbaje er Amerikas første feminist.»

Kari Vogt (red.)

Den skjulte tradisjon -
skapende kvinner i
kulturhistorien
Sigma Forlag A/S 1982

R. I. P.

Vår kjære medsøster
SØSTER ANSGARIA PERSEN
døde den 6. november
i en alder av 85 år.
Den avdøde anbefales
til de troendes forbønn.
ST. FRANCISKUS SØSTRENE

Oppgaven gikk ut på å beskrive Luthers liv med særlig vekt på det som la grunnlaget for reformasjonen, og dessuten reformasjonens betydning for nåtiden. Heide Stockinger lot oversettelsen av Det nye testamente være den sentrale begivenheten i hørespillet, og gikk altså av med seieren som eneste katolikk blant 17 deltakere.

Niels Steensen-dag i Danmark

Søndag 13. november var spesielt viet Niels Steensens minne i Danmark. Biskop Hans L. Martensen hadde i anledning dagen sendt ut et hyldebrev hvor han bl.a. sa:

Allerede i 1937 oppstod ønsket om en salighåring av Niels Steensen. Verdenskrigen afbrød det påbegyndte arbejde, og først i 1950 blev en forberedelseskommisjon i egentlig forstand dannet. Der er siden foregået et stort historisk forskningsarbejde, og salighåringsprocessen i Rom er nået langt frem.

En sådan salighåring betyder anerkendelse af et menneskes usædvanlige betydning i kirkens og samfundets sammenhæng. Den fremhæver egenskaber hos den salighårrede, som er vigtige for vor nutidige situation. Det ville derfor være en begivenhed af stor betydning for oss danske katolikker, hvis vi kunde fejre Niels Steensen som en af kirkens store skikkelser, der er blevet hædret med titelen salig.

En udtalelse af Niels Steensen sammenfatter hele hans liv:

«Guds underfulde forsyn har indrettet det sådan for formuftsbevagede skabninger: Først glæder han dem tusindfold ved deres enkelte iagttagelser. Dernæst opvækker han i dem en længsel efter at søge de virkelige årsager til disse glæder. Til slut skal de erkende giveren i gaven, så hele

Trappen opp til Gethsemanehagen

Jerusalem (NØP/LWI) Israelske arkeologer har nå avdekket en gammel steintrapp som fører opp til det stedet hvor Gethsemanehagen lå. Kristne forskere mener at det må ha vært denne trappen Jesus brukte da han gikk fra det siste aftensmåltidet og opp til Gethsemanehagen. Trappen ble laget hundre år før Kristus, og den ble gravet igjen da romerne ødela Jerusalem 44 år etter at Jesus var korsfestet.

25

deres kærlighed føres videre fra gaverne til ham, der giver dem...»

Steensen anså aldrig videnskab og kristentro for to adskilte verdener. Tværtimod var tilbedelse af Gud og beundring af hans skaberværk den egentlige drivkraft bag hans videbegær og forskning.

Konversionen til den katolske kirke blev et afgørende vendepunkt i hans liv. Han så i denne konversion en ufortjent gave fra Gud - en udvikling, han selv hverken havde forberedt eller planlagt.

Den anden del af hans liv - som katolik, som præst, som biskop - kunne ved første øjekast se ud til at stå i modsætning til det første livsafsnit som forsker og videnskabsmand. I virkeligheden var hele Steensens liv præget af indre enhed, og hans udvikling fra videnskabsmand til sjælesørger var ikke uden sammenhæng og konsekvens. Sandhedserkendelse og lydighed mod sandhedens krav var i begge perioder afgørende.

I 1986 kan vi fejre 300 årsdagen for Niels Steensens død.

Idet bladet går i trykken kommer det bud om at Mgr. Franz Josef Fischedick døde den 24. november 1983.

St. Olav vil i neste nummer komme tilbake til Mgr. Fischedicks lange og fortjenestefulle virke for Kirken i Norge.

De gode gamle dager?

Vår svenske tidsskriftkollega *Signum* gjengir (i nr. 5 i år) en tale som historikeren Alf Åberg nylig holdt i Sta. Eugeniakyrkan i Stockholm. Det gjaldt feiringen av et tohundre-års minne: I 1783 fikk Sveriges hovedstad den første apostoliske vikar. - Dr. Åbergs tale var et tilbakeblikk på «uthållige foregængere» i Sveriges katolske kirke, - prelater og privatpersoner som i tidligere tider trofast har båret dagens byrde og hete i et ugjestmildt klima. Vi gjengir her avslutningen av Alf Åbergs tale, der han minnes sin oldemor. En liten påminnelse om at det ikke er mange generasjoner siden det kunne være forbundet med store påkjenninger å være katolikk i Norden.

«I denna dag tänker jag på min mormorsmor. Hon var irländska, katolik från Kilkenny. På underliga vägar hamnade hon på 1860-talet i Höganäs i Skåne. Hennes man som var sjökapten dog tidigt. Hennes barn uppfostrades protestantiskt i skolan - så gick det till på den tiden - en del av dem utvandrade. Hon lärde sig aldrig tala svenska och ble mycket ensam. Man undvek henne utomhus. När man såg henne, gick man över gatan, ibland i yngre år, innan hon lärt sig tålmod, brukade hon gå ut på fäladen och skrika av förtvivlan.

Hennes enda vän var en piga som varit i Amerika och kunde tala engelska. Hon förstod inte att man

måste undvika katoliker - och Gud skall tilgodoräkna henne hennes enfold. Hennes stora glädje var att fara till den katolska kyrkan i Köpenhamn eller Malmö. Min mor - hennes barnbarn - som var ung flicka brukade följa henne. Det var en stor procedur. Den gamla damen tog på sig sina bästa kläder och den illa runda irländska mössan och sedan åkte de tåg hela dagen och också färja till och från kyrkan. Min mor kom ihåg hur den gamla drog henne i kjolen inne i kyrkan och viskade: «For God's sake down on your knees.» Meningen gäller ännu i dag. Vill du stå upprätt, fall på knä.

I sitt rum i Höganäs bygde hon ett altare. Var morgon föll hon på knä på en pall framför kommoden, där hon hade ett krucifix och sin Holy Bible. Min mor mindes bönen genom den stängda dörren: «Most holy Mary, mother of God, Saint Joseph, Saint Patrick, all blessed saint of Paradise, pray to God for me that I may not offend to day by any sin.» När jeg första gången besøkte kyrkan i Kilkenny, fann jeg at man där fortfarande läste denna bön - hon måsta ha läst den hela sitt liv.

När hon blev mycket gammel, sa hon till min mor: «Jag, har bett varje dag til Gud. Jeg har sagt ske Din vilja. Herre jag är redo. Men han har aldrig behövt mig.» I sin ödmjukhet förstod hon inte at Gud behöver en armé i ständig beredskap, en sky av vittner, av goda föredömen.

Katolsk ungdom støtter blindeskole i Uganda

UNKF's adventsaksjon skal i år gå til inntekt for Ugandas eneste blindeskole; - St. Francis School for the Blind. Pengene skal gå til utbedring av bygningene som delvis ble ødelagt under krigen i Uganda.

Alle UNKF's lokallag vil delta i innsamlingen som vil pågå gjennom hele adventstiden.

Hon dog år 1912, når hon var 82 år gammel. Større delen av sitt liv hade hon levat i ett andligt stedbrott, i ett samhälle som inte velat veta av hennes tro. Hon höll fast vid den och sökte leva ett katolskt liv. Hon ägde det som när allt kommer omkring är det viktigaste av allt - och som jag vill önska oss alla - hon ägde uthållighetens gåva.

Moralske pliktbud er helsebevarende

Professor i sosialmedisin, Per Sundby, forlengst stemplet som ny moralist av venstresiden, talte varm til fordel for kristen moral på Norge. kristelige legeförenings seminar om livssyn og helsetjeneste nylig. Han trakk frem seksuell adferd, ekteskap, rusmiddelbruk, pornografi og voldsunderholdning som eksempler på temaer hvor efterfølgelse av moralske pliktbud svekker risikoen for helseskader og således forebygger sykdom

FRA AFTENPOSTEN

Jul i Roma

- Å være i dominikanerinnenestudiehus, med søstre fra Filippinene og Norge, Australia og Indonesia, New Zealand og Zimbabwe . . .

- Å være på Petersplassen 1. juledag, å høre paven velsigne byen og verden - og høre ham ønske velsignet jul på 41 eller 42 språk . . .

- Å se to av de flotteste mannfolk: en afrikansk kardinal og hans sekretær . . .

- Å høre om Josefsøstrenes arbeid nordøst i Brasil: om basismenigheter, om frigjøringspedagogikk, om risiko for liv . . .

- Å ha Santa Maria Maggiore som sognekirke: bygget i år 430 eller så . . .

- Å være i kirkerom med brukshistorie fra førkristen tid . . .

- Å være i Peterskirkens krypt og vite, med all sannsynlighet, at der, like ved, hviler støvet av en mann «som har sett Jesus fra Nasaret inn i øynene» . . .

- Å være . . .

May

ADVENTPREFASJON

27

Forventningen om Kristi første og annet komme.

V: Herren være med dere.

R: Og med din ånd.

V: Løft deres hjerter.

R: Vi løfter våre hjerter til Herren.

V: La oss takke Herren, vår Gud.

R: Det er verdig og rett.

I sannhet, det er verdig og rett, vår skyldighet og vår frelse,

at vi alltid og alle vegne takker deg, Herre, hellige Fader, allmektige, evige Gud, ved Kristus, vår Herre.

Profetene forkynte ham med én røst, Jomfruen bar ham med usigelig kjærlighet, Døperen utropte hans komme og pekte ham ut for folket.

Han virker i oss vår glede, mens vi bereder oss til å feire hans fødsel, så han finner oss våkne i bønner og jublende i vår lovsang.

Derfor synger vi med engler og erkeengler, med troner og herredømmer, og med hele den himmelske hærskare din herlighets pris, idet vi alle dager istemmer:

Hellig, hellig, hellig er Herren, Hærskarenes Gud. Himlene og jorden er fulle av din herlighet.

Hosanna i det høye!

Velsignet være han som kommer i Herrens navn.

Hosanna i det høye!

ST. OLAVS REDAKSJON

ønsker alle lesere
og bidragsydere
en gledelig jul
og et godt, nytt år
med takk for all velvilje
og støtte i 1983.

«Vår Gud han er så fast en borg»

Vår danske kollega «Katolsk Orientering» har nylig gjengitt to kommentarer til salmen «Vår Gud han er så fast en borg» hentet fra «St. Olav» - den ene fra 1937, den andre fra 1952. I et jubileumsår for Luther er dette interessant lesning.

Mot tyrkerne

«De fleste protestanter anser vel Luthers salme «Eine feste Burg ist unser Gott» som den ekte kampsang mot Roma idet de ikke vet at den er skrevet mot tyrkerne. Nå er imidlertid to vitenskapsmenn - den protestantiske teolog J. Ficker og historikeren Georg Wolfram, uavhengig av hverandre - begge kommet til dette resultat ved å studere Luthers skrifter «Vom Kriege wider die Türken» (Om krigen mot tyrkerne) og «Heerpredigt wider die Türken» (Preken mot tyrkerne), Den «gamle, onde fiende» er tyrken og ikke paven.

Luther skrev denne salme i oktober eller november 1529, på det tidspunkt da tyrkerne trakk seg tilbake etter beleiringen av Wien. Og han gir i den uttrykk for såvel hele kristenhetens som sitt eget lands forhåpninger. Den dag i dag synger alle i Transsylvania - både katolikker og protestanter - i skjønn forening sam-

men på de store folkefeste «Vår Gud han er så fast en borg...»

Så langt innlegget i «St Olav» fra 1937 (s.18). Det var ikke undertegnet og står således for selve redaksjonens ansvar som ifølge en rubrikk på første side bestod av mgr. Ir gens, mgr. dr. Karl Kjelstrup dominikanerpater A. Lutz Sigrid Undset og Lars Eske land.

I 1952 (s.98) tar pastor Gerhard Vranken denne kommentar som utgangspunkt for nye refleksjoner, og skriver bl.a.:

Dauids salme 46

«Som tillegg til disse interessante opplysninger vil jeg påpeke at salmens kjente innledning er hentet fra Dauids salme 46, hvor versene 8 og 12 hver gang avsluttes med ordene «Jakobs Gud er vår faste borg». Den latinske Vulgata-tekst har visstnok *susceptor* (beskytter), men Pius XII's oversettelse forbedrer det til *praesidium* (festning)...

Augustinermunkenes liturgi

Hva melodien angår, viser en musikalsk analyse av salmen «Vår Gud...» at den bygger på

fire eldre melodier. Tre av disse er katolske, gregorianske melodier som finnes i augustinerordenens gamle koralbøker (Credo, Passio og Sponsa Dei speciosa). Som forhenværende augustiner munk har Luther - bevisst eller ubevisst - benyttet dem da han komponerte salmens melodi.

Det fjerde tema er av ukjent opprinnelse, men finnes allerede til teksten «Lætentur omnes populi» i en sangbok fra 1524.

Noen katolikker vil kanskje føle psykologiske hemninger hvis denne salme innføres til bruk i en katolsk gudstjeneste. Her må korrekt opplysning om salmens virkelige hensikt først rydde gamle feilaktige følelseskomplekser av veien...»

Rettelse

Vi beklager at forrige nummer av St. Olav inneholdt feil dato for biskop Gerhard Gøebels 50-års dag. Korrekt dato er 1. desember. Den høyst beklagelige feil har sneket seg inn etter at korrektur var lest.

BEGRAVELSESBYRÅET

TS Jacobsen *a/s*
Ullevålsvn. 1

TELEFON * 20 79 05

Alltid telefonvakt

GUSTAV THIELEMANN

Pølse- og hermetikkfabrikk

Tlf. 83 41 84 - DRAMMEN

Allslags snekkerarbeid utføres

REIDAR MYRVOLD & SØN

Glads vei 23, Grefsen
Tlf. 21 18 32

GUSTAV BØHM & SØN A/S

Bakeri og Konditori

Drammen

MALERMESTER

utfører allslags maler- og tapetserarbeider

GEORG OG OTTO FOERSTER

Tlf. 21 69 06

St. OLAV

BOKHANDEL

Akersveien 14, Oslo 1

Utvidete åpningstider i desember

28.11.-16.12.: kl. 9-17

19.12.-23.12.: kl. 9-18

Lørdager: kl. 9-15

Julaften: kl. 9-12

Ønsker du å gi en julegave utenom det vanlige?

Nå har vi det største utvalget i *staller, krybfigurer, madonnafigurer, kors* m.m. fra Frankrike, Italia, Tyskland og Norge.

Mange nydelige gavebøker for voksne og barn

Plater og kassetter

Julemusikk fra hele verden, gregoriansk, ortodoks, klassisk religiøs musikk, folkemusikk.

Kalendere

Ikonkalendere, Madonnakalendere, Orgelkalendere, Pauluskalendere, Mon Agenda, Chagall- og andre kunstkalendarer.

Nydelige julekort med kristne motiver

Ikoner,

både håndmalte og reproduksjoner.

Røkelse, røkelseskar, trekull

Kom mens utvalget er størst. Eller skriv til oss, vi sender over hele landet. Be om litteratur- og plate-kassettilister.

Liturgisk Kalender

DESEMBER

7. Ambrosius, biskop og kirkelærer. Jes. 40, 25-31. Mt. 11, 28-30.
8. *Jomfru Marias uplettede unnfangelse*
1. Mos. 3, 9-15. 20.
Efes. 1, 3-6. 11-12.
Lk. 1, 26-38.
9. Ferial. Jes. 48, 17-19.
Mt. 11, 16-19.
10. Ferial. Jesu Sirak 48, 1-4. 9-11.
Mt. 17, 10-13.
11. 3. søndag i Advent
(Norske Tidebønner: Uke 3)
Jes. 35, 1-6a.
Jakob 5, 7-10.
Mt. 11, 2-11.
12. Ferial el. Johanna Fransiska av Chantal, nonne. 4. Mos. 24, 2-7. 15-17a. Mt. 21, 23-27.
13. Lucia, jomfru og martyr. Sef. 3, 1-2. 9-13. Mt. 21, 28-32.
14. Johannes av korset, prest og kirkelærer. Jes. 45, 6b-8. 18. 21b-25. Lk. 7, 19-23.
Ferial. Jes. 54, 1-10. Lk. 7, 24-30.
16. Ferial. Jes. 56, 1-3a. 6-8. Joh. 5, 33-36.
17. Ferial. 1. Mos. 49, 2. 8-12.
Mt. 1, 1-17.
18. 4. søndag i Advent
(Norske Tidebønner: Uke 4)
Jes. 7, 10-14.
Rom. 1, 1-7.
Mt. 1, 18-24.
19. Ferial. Domm. 13, 2-7. 24-25a.
Lk. 1, 5-25.
20. Ferial. Jes. 7, 10-14. Lk. 1, 26-38.
21. Ferial. Salomos høysang 2, 8-14 el. Sef. 3, 14-18a.
Lk. 1, 39-45.
22. Ferial. 1. Sam. 1, 24-28.
Lk. 1, 46-56.
23. Ferial. Mal. 3, 1-4; 4, 5-6. Lk. 1, 57-66.
24. Ferial. 2. Sam. 7, 1-5. 8b-12. 14a. 16. Lk. 1, 67-79.

JULETIDEN

24. *Herrens fødsel*
Vigiliemesse
Jes. 62, 1-5.
Ap. Gj. 13, 16-17. 22-25.
Mt. 1, 1-25 (el. 18-25)

Julegudstjenester

OSLO

St. Olav Domkirke, Akersvn. 1

- 14.12. Onsdag kl. 18.00 *Botsandakt med anledning til skriftemål*
18.12. Søndag *Messene som på en vanlig søndag*
- 24.12. Julaften kl. 15.00 *Barnegudstjeneste*
kl. 14.00 *Denne messen faller bort*
kl. 24.00 *Midnattsmesse m/biskop Gran*
- 25.12. Første juled. kl. 9.30 *Messe*
kl. 11.00 *Høymesse. Biskop Gran preker*
kl. 19.00 *Engelsk messe*
- 26.12. Annen juled. kl. 11.00 *Høymesse. Eneste messe denne dag*
- 31.12. Nyttårsaftnen kl. 14.00 *Messe*
kl. 18.00 *Takkeandakt m/Biskop Gran*
- 01.01. Nyttårsdag kl. 9.30 *Messe*
kl. 11.00 *Høymesse*
kl. 19.00 *Engelsk messe*
- 08.01. Søndag kl. 9.30 *Messe*
kl. 11.00 *Høymesse. menighetens juletreffest etter messen*
kl. 19.00 *Engelsk messe*

Ekstraanledning til skriftemål:

Mandag 19.12. og onsdag 21.12. mellom 17.30 og 18.00 eller etter messen.

St. Hallvard Kirke, Enerhauggt. 4

- 18.12. Søndag kl. 11.00 *Høymesse med botsliturgi og anledning til skriftemål*
- 24.12. Julaften kl. 14.00 *Barnegudstjeneste. St. hallvard-guttene synger. Barna medbringer sine gaver til «Blindeskolen i Uganda» (Ungdommens adventsaksjon)*
kl. 23.00 *Midnattsmesse (MERK TIDEN).*
- 25.12. Første juled. kl. 11.00 *Høymesse*
- 26.12. Annen juled. kl. 11.00 *Høymesse*
- 01.01. Nyttårsdag kl. 11.00 *Høymesse*

St. Dominikus Kirke, Neuberggt. 15

- 24.12. Julaften kl. 16.00 *Barnegudstjeneste*
kl. 24.00 *Midnattsmesse*
- 25.12. Første juled. kl. 11.00 *Høymesse*
Merk: Ingen annen messe 1. juledag
- 26.12. Annen juled. kl. 11.00 *Messe*
- 27.12.—30.12. kl. 18.30 *Messe*
- 31.12. Nyttårsaftnen kl. 18.00 *Messe*
- 01.01. Nyttårsdag kl. 9.00 *Messe*
kl. 11.00 *Høymesse*
kl. 18.30 *Messe*

STAVANGER

St. Svithun, Dronningensgt. 8

- 24.12. Julaften kl. 16.00 *Barnemesse*
kl. 20.00 *Engelsk messe*
kl. 24.00 *Midnattsmesse*
- 24.12. Første juled. kl. 9.30 *Engelsk messe*
kl. 11.00 *Høymesse*
- 26.12. Annen juled. kl. 11.00 *Høymesse*
- 31.12. Nyttårsaftnen kl. 19.00 *Messe*

DRAMMEN

St. Laurentius Kirke, Cappelens gt. 1

24.12. Julaften	kl. 15.00	Barnegudstjeneste
	kl. 24.00	Midnattsmesse
25.12. Første juled.	kl. 10.30	Høymesse
26.12. Annen juled.	kl. 10.30	Høymesse
	kl. 16.30	Messe på Kongsberg: Falkevn. 12 A
31.12. Nyttårsaften	kl. 13.00	Takksigelsesmesse
01.01. Nyttårsdag	kl. 10.30	Høymesse

ASKER OG BÆRUM

Mariakirken, Nyveien 17, Stabekk

14.12. Onsdag	kl. 18.30	Botsandakt og anledning til skriftemål
24.12. Julaften	kl. 15.30	Familiegudstjeneste med eukaristifeiring
	kl. 23.00	Midnattsmesse
25.12. Første juled.	kl. 10.45	Høymesse
27.12. Annen juled.	kl. 10.45	Sangmesse
31.12. Nyttårsaften	kl. 17.45	Takkegudstjeneste med eukaristifeiring

Eikeli katolske kirke - Kristi Freds Kirke, Veståsen 18, Hosle

24.12. Julaften	kl. 23.00	Midnattsmesse (engelsk)
25.12. Første juled.	kl. 10.30	Høymesse (engelsk)
26.12. Annen juled.	kl. 9.15	Norsk messe
01.01. Nyttårsdag	kl. 9.15	Norsk messe
	kl. 10.30	Høymesse (engelsk)

BERGEN

St. Pauls Kirke, Christiesgate 16

24.12. Julaften	kl. 15.00	Barnegudstjeneste
	kl. 24.00	Midnattsgudstjeneste
25.12. Første juled.	kl. 11.00	Høymesse
26.12. Annen juled.	kl. 11.00	Messe
31.12. Nyttårsaften	kl. 19.00	Messe
01.01. Nyttårsdag	kl. 11.00	Høymesse

Vår Frue kirke (Marias Minde)

24.12. Julaften	kl. 9.00	Messe
	kl. 16.00	Julemesse
25.12. og 01.01.	kl. 9.30	Messe

LILLESTRØM

St. Magnus kirke, Romeriksgata 1

24.12. Julaften	kl. 15.00	Familiemesse
	24.00	Midnattsmesse
25.12. Første juled.	kl. 10.30	Høymesse
26.12. Annen juled.	kl. 10.30	Høymesse
01.01. Nyttårsdag	kl. 9.00	Ottmesse
	kl. 10.30	Høymesse

TRONDHEIM

St. Olav, Prinsensgt. 2A2

24.12. Julaften	kl. 15.00	Barnegudstjeneste
	kl. 24.00	Midnattsmesse
25.12. Første juled.	kl. 11.00	Høymesse
26.12. Annen juled.	kl. 11.00	Høymesse

25. De tre julemesser

I. Jes. 9, 2-4.6-7.

Tit. 2, 11-14.

Lk. 2, 1-14.

II. Jes. 62, 11-12.

Tit. 3, 4-7.

Lk. 2, 15-20.

III.

Jes. 52, 7-10.

Hebr. 1, 1-6.

Joh. 1, 1-18 (el. 1-5.9-14).

26. Stefan, Kirkens første martyr.

Ap.Gj. 6,8-10; 7, 54-59. Mt. 10, 17-22.

27. Johannes, apostol og evangelist.

1.Joh. 1, 1-4.

Joh. 20, 2-8.

28. De uskyldige barn i Betlehem, martyrer.

1.Joh. 1, 5-2, 2.

Mt. 2, 13-18.

29. 5. dag i juleoktaven.

1.Joh. 2, 3-11.

Lk. 2, 22-35.

(Memoria til Thomas Becket biskop og martyr, mulig)

30. Den hellige familie, Jesus, Maria og Josef.

Jesu Sirak 3, 3-7.14-17a.

Kol. 3, 12-21.

Mt. 2, 13-15.19-23.

31. 7. dag i juleoktaven.

1.Joh. 2, 18-21.

Joh. 1, 1-18.

JANUAR 1984

- Høytiden for Guds hellige mor Maria.
4.Mos. 6, 22-27.
Gal. 4, 4-7.
Lk. 2, 16-21.
- Basilios den Store og Gregor fra Nazianz, biskoper og kirkelærere.
(Norske Tidebønner: Uke 2)
1.Joh. 2, 22-28. Joh 1, 19-28.
- Ferial. 1.Joh. 2, 29-3,6. Joh. 1, 29-34.
- Ferial. 1.Joh. 3, 7-10. Joh. 1, 35-42.
- Ferial. 1.Joh. 3, 11-21. Joh. 1, 43-51.
- Ferial. 1.Joh. 5, 5-13.
Mk. 1, 6b-11.
- Ferial el. Raimund av Penafort, prest. Joh. 5, 14-21. Joh. 2, 1-12.
- Herrens åpenbaring
Jes. 60, 1-6.
Efes. 3, 2-3a.5-6.
Mt. 2, 1-12.

TEMPUS PER ANNUM
før Fastetiden

9. *Herrens dåp.*
(Norske Tidebønner: Uke 1)
Jes. 42, 1-4.6-7.
Ap.Gj. 10, 34-38.
Mt. 3, 13-17.
10. Ferial. 1.Sam. 1, 9-20.
Mk. 1, 21b-28.
11. Ferial. 1. Sam. 3, 1-10.19-20.
Mk. 1, 29-39.
12. Ferial. 1.Sam. 4, 1-11.
Mk. 1, 40-45.
13. Ferial el. Hilarius, biskop og
kirkelærer. 1.Sam. 8, 4-7.10-22a.
Mk. 2, 1-12.
14. Ferial el. Marias lørdagsmesse.
1.Sam. 9, 1-4.17-19; 10, 1a. Mk.
2, 13-17.
15. 2. *alm. søndag.*
(Norske Tidebønner: Uke 2)
Jes. 49, 3-5-6.
1.Kor. 1, 1-3.
Joh. 1, 29-34.
16. Ferial. 1.Sam. 15, 16-23.
Mk. 2, 18-22.
17. Antonius, abbed. 1.Sam. 16,
1-13. Mk. 2, 23-28.
18. Ferial. 1.Sam. 17, 32-33.
37.40-51. Mk. 3, 1-6.
19. Henrik, biskop og martyr,
Finlands vernehelgen.
1.Sam. 18, 6-9;19, 1-7.
Mk. 3, 7-12.
20. Ferial el. Fabian, pave og
martyr, el. Sebastian, martyr.
1.Sam. 24, 3-21. Mk. 3, 13-19.
21. Agnes, jomfru og martyr.
2.Sam. 1, 1-4.11-12.19.23-27.
Mk. 3, 20-21.
22. 3. *alm. søndag.*
(Norske Tidebønner: Uke 3)
Jes. 9, 1-4.
1.Kor. 1, 10-13.17.
Mt. 4, 12-23 (el. 12-17)
23. Ferial. 2.Sam. 5, 1-7.10.
Mk. 3, 22-30.
24. Frans av Sales, biskop og
kirkelærer. 2.Sam. 6,
12b-15.17-19. Mk. 3, 31-35.
25. *Apostelen Paulus' omvendelse.*
Ap.Gj. 22, 3-16 el. 9,1-22.
Mk. 16, 15-18.
26. Timotheos og Titus, biskoper.
2.Sam. 7, 18-19.24-29.
Mk. 4, 21-25.
27. Ferial el. Angela Merici, jomfru.
2.Sam. 11, 1-4a.5-10a.13-17. Mk.
4, 26-34.

28. Thomas Aquinas, prest og
kirkelærer. 2.Sam. 12,
1-7a.10-17. Mk. 4, 35-41.
29. 4. *alm. søndag.*
(Norske Tidebønner: Uke 4)
Sef. 2, 3; 3, 12-13.
1.Kor. 1, 26-31.
Mt. 5, 1-12a.

30. Ferial. 2.Sam. 15, 13-14. 30; 16,
5-13a. Mk. 5, 1-20.
31. Johannes Bosco, prest. 2.Sam.
18, 9-10.14b.24-25a. 30 - 19, 3.
Mk. 5, 21-43.

NORDISK ROMA-VALFART

25. mars — 1. april 1984

Komitéen for Det Hellige År arrangerer igjen en pilgrimsferd til Roma. På grunn av den store interessen har vi denne gang øket antall plasser til ca. 30.

Prisen er foreløpig beregnet til **ca. kr. 2.900**. Dette inkluderer flytransport t/r, busstransport fra og til flyplassen i Roma, hotellopphold med kontinental frokost, ferieskatt og avbestillingsgebyr.

Under valfarten vil vi møte pilgrimer fra de andre nordiske land, og de nordiske biskopene vil også være i Roma på denne tiden.

Da komitéen er avhengig av reisearrangøren, må vi be om påmelding **snarest**.

Nærmere opplysninger og påmelding til:

Steinar Tønsberg,

Universitetenes Reisebyrå,

Blindern, Oslo 3.

Tlf.: 02- 45 32 45

Støtt «St. Olav» — gi et gaveabonnement

I 1984 koster bladet
Utlandet (ikke Skandinavia)

kr. 130 pr. år.
kr. 150 pr. år.

Forsert islamisering av Sudan
Karthoum (NØP/KIPA) Steg for steg blir nå islamsk rett gjeninnført i Sudan, melder regjeringsorganet Al-Ajam i Karthoum. I hovedstaden er det først og fremst alkoholforbudet, mangel på nattklubber og spillebuler fremmede legger merke til. I den kristne delen av landet i sør har den islamske frem-

marsjen hatt ganske andre følger. Her kan man nå risikere dødsstraff for å drive evangelisering eller undervise i kristendom. I 1972 garanterte president Numeiri religionsfrihet for de kristne og for misjonen. Idag er disse rettighetene fjernet med et penestøk.

Paven til Afrika?

Johannes Paul II har mottatt en høytidelig invitasjon til det sørlige Afrika, ifølge melding fra stedfortredende biskop i Cape Town. Hensikten er å skape forsoning mellom folkegruppene i dette store område. En eventuell reise vil gå til åtte land i det sørlige Afrika: Zimbabwe, Den sørafrikanske republikk, Lesotho, Mozambique, Angola, Botswana, Zambia og Swaziland.

CATH. HERALD

THRONSEN & CO. A/S

Boktrykk Offset Repro

Bernh. Getzgt. 3 b, Oslo 1
Telefon 20 40 02 - 20 70 02

ING. E. SLETTEBØ - BYGGESERVICE

Lien 24, 5000 BERGEN. Tlf. (05) 29 70 41/24 22 80

Tømrer- og snekkerarbeid
Prosjektassistanse/rådgivning.
Konkurransedyktig i kvalitet og pris

388

Nytt opplag!

«Av alt jeg har lest om døden er det ikke noe som har gjort et slikt inntrengende og befriende inntrykk som Rieber-Mohns 'Levetid' ... Les den»

Per Bang
i Norges Handels &
Sjøfartstidende

Hallvard Rieber-Mohn

Levetid

Artikler om sykdom og død.
Utvalg og innledning ved
Kjell Arild Pollestad.

Innb. kr. 98,-

CAPPELEN

A / S NORSKE SHELL

Leverandør av oljeprodukter til de fleste katolske institusjoner.

BESTILLING: (02) 19 12 00 - SERVICE (02) 19 12 20

Galligani

Med tre forretninger i sentrum:

Vika Terrassen - Stortingsgt. 22 - N. Slottsgt. 25

Blikk på tiden

Luther i norsk og katolsk mytologi

Norge er uten tvil det mest lutherske land i verden. Danmark har jo sin Grundtvig, Finland sine ortodokse, mens Sverige religiøst sett idag vel nærmest blir å regne som et ingenmannsland. Nedover i landene vrir det derimot som alle vet både av katolikker og muhammedanere, og på de trakter må man ofte ty til sjømannskirker og misjonsstasjoner for å finne en fulltroende lutheraner. Følgelig er Norge også i luthersk henseende et unikum.

Ingen helgen i den katolske kirke - muligens med unntagelse av jomfru Maria - har en betydning som tilnærmet seg kan måle seg med Luthers posisjon i det norske kristenfolk. Han er blitt myte. I Landstads reviderte salmebok er ingen helgener nevnt i salmen for Allehelgensdagen. Derimot handler hele to salmer om *Luther*, den ene (nr.627) sogar forfattet av Landstad selv, til melodien: «Av høiheten opprullet er». I annet vers heter det: «*Frem Luther stod, en hjempe bold, Ham Gud gav troens sterke skjold Og ordets sværd det gjæve; Op slo han helligdommens bok, I ledingsferd mot løgnen drog, Så mørket måtte beve.*»

Dette er mytens sprog. Luther er sannhetens helt og lysets engel, den katolske kirke en slags nattens dronning i en kåpe av løgn og mørke. Elias Blix er behersket av den samme mytologi: «*Herre Gud, du såg di kyrkja Sukkande i natt og naud. Mannevitet ville myrkja Livsens ord med lærdom daud. Altar-elden ut var brunnen, Livet sjukt i hjartegrunden, Gudsord gløymt i folkemunnen For den læra dei oss baud.*» Slik dikter norske teologer om den katolske kirkes 500 år i Norge. Alt er mørke, alt er uvitenhet. Men så kommer gudskjelov lyset fra Wittenberg, Wartburg og Worms: «*Med ditt ord du Luther sende, Og ein fager morgon rann... Bibelboki fram han lagde, Synte folket hva du sagde, Tuktla bygni so ho lagde. Slikt eit storverk gjøymest seint*» (nr.628).

Dette synet på Luther og reformasjonen har bevisst eller ubevisst preget hele vårt folk, fra bedehuset til universitetet. Det katolske har hos oss i generasjoner først og fremst vært knyttet til dominkanerpateren Tetzels angivelige ord: «Når pengene i kisten klinger etc.»; det lutherske til: «Her står jeg, jeg kan ikke annet etc.». Dette siste er, sammen med «enig og tro til Dovre faller» og «all makt i denne sal», nærmest blitt nasjonal identitet for oss norske. Vi har gjort de ord til våre som Luther ifølge flere historikere visstnok aldri har uttalt. Vår lutherske identitet er forankret i mytens irrasjonelle dybder, og derfor er selv de mest forherdede gudsbespottere hos oss så «lutherske» i sin fornektelse. Det ville følgelig være en grov forenkling å tro at Luthers sterke stilling i vårt folk bare kan forklares ved at det lutherske er blitt statsmonopol og har fått Grunnlovsstatus. Luther-myten har grepet den norske sjel i dypet. Det skyldes ikke utelukkende den klangbunn Luthers pessimistiske og mollstemte syn på mennesket har funnet i det norske sinn. Hans mytiske kraft ligger fremfor alt i det at han «talte Roma midt imot». Dermed traff han selve Sverresyndromet i våre sjeler, og bekreftet og sanksjonerte vår frykt for og vårt hat til det utenlandske og fremmede. «*Så hjelpe Gud, som hjalp oss hit, Vi må fullende troens strid I Luthers fotspor glade*», konkluderer Landstad.

Det ville være en grov urettferdighet å gi den historiske Luther skylden for all denne norske nasjonale mytologi. Han ville rotere i sin øst-tyske grav om han fikk nyss om at menighetene i Norge sang salmer om *ham*, og gjorde det til en kristen hoveddyd å være luthersk. På sin noe brautende ølstuemanér var Luther nemlig en ydmyk mann, selv om dét fra katolsk hold er en forholdsvis ny erkjennelse. For det skal nå straks innrømmes: på katolsk side har man tradisjonelt ikke tilbakevist mytologien ved hjelp av historiens saklige kjensgjerninger. Man har skapt en anti-mytologi. Mot halvguden har man malt bildet av en halvdjevel; mot lysets engel har man satt en mørkets demon.

I biblioteket i dominikanernes kloster i Oslo finner jeg faktisk i mine avdøde og nulevende ordensbrødres skrifter et representativt tverrsnitt av utviklingen i den katolske kirkes syn på Luther, fra fordømmelse til forståelse. Her er først den katolske myte, riktignok noe avdempet i pater Lutz' kloke og milde penn:

«*Luther mente bare å gjøre opprør mot Rom. Men det var et opprør mot kirken, et opprør mot Kristus. Med lutherdommen begynner menneskeheten, i den utstrekning den er behersket av den nye lære, å gå som på et skråplan mot avgrunnen.*»

Luthers skjebne får en til å gyse. Vi står lik overfor en kristen som med en dyp tillit søkte he til Kristus og forkynte troen på Frelseren med sjelden kraft og glød. Allikevel står han likesom sammenbrutt under en innbill overmakt som synden skulde ha... Til hans siste dager ligner hans indre meget mer et opprør hav enn en klat og rolig sjø, hvor himmelen gjenspeiler sitt ar sikt. Og ikke bare det. Den samme mann, hv kamp og higen opriktig gikk ut på å gjenskap kristendommen efter det opprinnelige ideal, ble stamfaren til et system av vranglærdommer, som betyr visstnok den mest omfattende og dyptgående motstand evangeliet har møtt på sin vandrings over vår jord.

Dette ble skrevet i Neuberggaten 1937, i anledning 400-års jubileet for reformasjonens innførelse i Norge «Hvad har Luther å gi oss?» var tittel: på pater Lutz' lille skrift, og svare fremgår av ovenstående: Ingen ting. Følge Lutz var Luther en like sto ulykke for menneskeheten som katolisismen i følge den norske salmeskatt. forholdet mellom lutherdom og katolisisme har myte stått mot myte i fir hundre år.

Det eneste probate middel mot mytedannelser er historiske kjensgjerninger, men dem har man i tilfelle Luther hårdnakket lukket øynene for både på luthersk og katolsk hold. Lutheranerne har fortrenget Luthers røtte i den katolske kirke; han var og forbl på mange måter en katolsk pater, og hadde selv mottatt av kirken alt de han selv satte høyest: evangeliet, dåpen, nattverden, hele den kristne tro. Hans angrep var da heller ikke rette mot den katolske tro, men mot kirken forfall og svik i forhold til denne tro.

Dermed er vi samtidig ved kjernen den katolske mytedannelsen. Den har sitt grunnlag i uviljen mot å innse det forfall og dette svik. Den ser Luther kritikk som et opprør mot kirken, og dermed mot Kristus, og nekter å innse at det nettopp var en slik holdning fra kirkens side som fremprovoserte de skjebnesvangre bruddet.

Alt dette blir det gjort klart og saklig rede for i vårt klostrets siste bidrag til Luther-debatten, pater Finn Thorn bok: «Luther i mitt liv som katolikk» Her er Luther forstått innenfra, bånd som katolsk pater og som reformator. Pater Thorn skriver om sitt emne med en holdning som er en forutsetning for fruktbar humanistisk forskning: innlevelse og sympati. Dermed når han helt frem til det sentrale i Luthers anliggende, og dermed kan han også konkludere: «For meg har Luther vært en veiviser til hel og fullverdig katolsk tro». Denne boken er utvilsomt den norske katolske kirkes største gave til Lutherjubileet. Konklusjonene kan diskuteres. Holdningen og premissen bør vi aldri mer forlate.

Pater Hilario